

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΗ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1970 | ΑΡΙΘ. 8

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

XVII. 1. Μιμηταί γενώμεθα κάκεινων, οἵτινες ἐν δέρμασιν αἰγείοις καὶ μηλωταῖς περιεπάτησαν κηρύσσοντες τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ· λέγομεν δὲ Ἡλίαν καὶ Ἐλισαιά, ἔτι δὲ καὶ Ἰεζεκιήλ, τοὺς προφῆτας· πρὸς τούτους
5 καὶ τοὺς μεμαρτυρημένους. 2. ἐμαρτυρήθη μέγਾਲως Ἀβραὰμ καὶ φίλος προσηγορεύθη τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγει ἀτενίζων εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ταπεινοφρονῶν· Ἐγὼ δὲ εἰμι γῆ καὶ σποδός. 3. ἔτι δὲ καὶ περὶ Ἰώβ οὕτως γέγραπται· Ἰώβ δὲ ἦν δίκαιος καὶ ἀμεμπτος, ἀληθινός,
10 θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς κακοῦ. 4. ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ λέγων· Οὐδείς καθαρός ἀπὸ ὑπόπου, οὐδ' ἂν μᾶς ἡμέρας ἢ ζωὴ αὐτοῦ. 5. Μωϋσῆς πιστός ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐκλήθη, καὶ διὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἔκρινεν ὁ Θεὸς Αἴγυπτον διὰ τῶν μαστίγων καὶ τῶν αἰκισμάτων αὐτῶν· ἀλλὰ κάκεινος δοξασθεὶς μέγਾਲως οὐκ ἔμεγαλορρήμονησεν, ἀλλ' εἶπεν ἐκ τῆς βάτου χρηματισμοῦ αὐτῷ δεδομένου· Τίς εἰμι ἐγώ, ὅτι με πέμπεις; Ἐγὼ δὲ εἰμι ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος. 6. καὶ πάλιν λέγει· Ἐγὼ δὲ εἰμι ἀτμὶς ἀπὸ κῆρας.

1 Ἐβρ. 11,37. Πρβλ. Γ' Βασ. 19,13.19. Δ' Βασ. 2,8.13. Ζαχ. 13,4.
5 Ἦσ. 41,8. Β' Παραλ. 20,7. Ἰακ. 2,23. 6 Γεν. 18,27. 9 Ἰώβ 1,1.
11 Ἰώβ 14,4.5. 12 Ἀριθμ. 12,7. Ἐβρ. 3,2.5. 17 Ἐξοδ. 3,11. 4,10.

3/4 Ἐλισαιόν : Κλήμ. Ἀλεξ. | ἔτι δὲ ΑΣ : λ. ΙΑΚΚ² | 5 ἐμαρτυρήθη + δὲ Ι | 7 ἀτενίσας Ι | 8 δέ : λ. ΑΚ | 9 δὲ ΙΣ Κλήμ. Ἀλεξ. καὶ Λ : λ. Α | καὶ λ. ΔΣ | 10 κακοῦ ΑΙΚ Κλήμ. Ἀλεξ. : πονηροῦ πράγματος ΛΣ (Ο') | 13 αὐτοῦ ΑΣΚΚ² : λ. Ι, dei Λ | 16 ἐκ Λ (de) Κ² Κλήμ. Ἀλεξ. Knopf Schmidt : ἐπὶ ΙΣΚ (πρβλ. Μάρκ. 12,26. Λουκ. 20,37) Gebh. Lightf. Funk, λ. Α (ε.) | τῆς : τοῦ τῆς Ι | 18 δέ : λ. ΑΚ(Κ²).

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

XVII. 1. Ἄς μιμηθῶμεν καὶ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔζησαν κηρύττοντες τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ, τυλιγμένοι μὲ δέρματα αἰγῶν καὶ προβάτων (ντυμένοι μὲ κάπρες καὶ προβειές): λέγομεν ἐννοοῦντες τὸν Ἥλιον καὶ τὸν Ἐλισαῖον, ἐπίσης καὶ τὸν Ἰεζεκιήλ, τοὺς προφῆτας· καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς καὶ ὄλους ὅσοι (μὲ τὰς θλίψεις πού ὑπέστησαν καὶ τὴν ὑπομονὴν πού ἐπέδειξαν) ἔδωκαν τὴν καλὴν μαρτυρίαν τῆς πίστεώς των. 2. Μεγάλην μαρτυρίαν (τῆς πίστεώς του) ἔδωκεν ὁ Ἀβραάμ καὶ δι' αὐτὸ ὠνομάσθη φίλος τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ ἴδιος ἀτενίζων τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, λέγει γεμᾶτος ταπεινώσιν· «Ἐγὼ δὲ εἶμαι χῶμα καὶ στάχτη»! 3. Ἀκόμη δὲ καὶ διὰ τὸν Ἰὼβ ἔχει γραφῆ τὸ ἐξῆς (εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν)· «Ὁ δὲ Ἰὼβ ἦτο δίκαιος καὶ ἀμεμπτος, εἰλικρινῆς (ἀκέραιος), θεοσεβής, ὁ ὅποιος ἀπέιχε (ἀπέφευγε) κάθε κακία (κάθε ἁμαρτία)». 4. Ἄλλ' ὁ ἴδιος ὅμως κατηγορεῖ τὸν ἑαυτὸν του, λέγων· «Κανεῖς δὲν μένει καθαρὸς ἀπὸ τὸν ρύπον (τὸ μόλυσμα) τῆς ἁμαρτίας, οὔτε καὶ ἂν ἀκόμη ἡ ζωὴ του εἶναι διαρκείας μιᾶς ἡμέρας». 5. Ὁ Μωϋσῆς «πιστὸς» μαζὶ μὲ ὅλον τὸν οἶκόν του ὠνομάσθη (ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ) καὶ μὲ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ (πού ὁ Θεὸς ἐχρησιμοποίησε τοῦτον ὡς ὄργανόν του), ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὴν Αἴγυπτον, τιμωρήσας αὐτὴν μὲ θλίψεις καὶ βάσανα· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος, ἂν καὶ ἐδοξάσθη πάρα πολὺ, ὅμως δὲν ἐκαυχήθηκε, ἀλλ' εἶπεν, ὅταν τοῦ ἐδίδετο ἡ προφητικὴ ἐντολὴ διὰ φωνῆς Κυρίου ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν βάτον· «Ποῖος εἶμαι ἐγώ, πού μὲ στέλλεις (Κύριε, νὰ ἐκτελέσω ἓνα τόσον μεγάλο ἔργον); Μὰ ἐγὼ εἶμαι ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος (ἔχω ἰσχνὴ φωνὴ καὶ ψευδίζω, τραυλίζω)»! 6. Καὶ πάλιν λέγει· «Μὰ ἐγὼ εἶμαι ἓνας ἀτμὸς πού βγαίνει μέσα ἀπὸ τὴν χύτρα πού βράζει»!

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Τὸ κήρυγμα τῆς Μ. Παρασκευῆς.

Τὸ κήρυγμα, κατὰ τὴν Μ. Παρασκευὴν, πρέπει νὰ εἶναι μὲ ἰδιαίτεραν ἐπιμέλειαν προητοιμασμένον. Ἐκφωνούμενον πρὸ ἢ μετὰ τὴν Ἀποκαθίλωσιν, ἀπευθύνεται εἰς ἐκκλησίασμα συνήθως πικρὸν καὶ ψυχικῶς προδιατεθειμένον νὰ τὸ δεχθῆ μέσα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν βαθείας κατανύξεως καὶ συντριβῆς. Διὰ τοῦτο καὶ πρέπει νὰ εἶναι κήρυγμα ποιότητος, ἱκανὸν νὰ ἀξιοποιήσῃ τὰς προϋποθέσεις αὐτάς. Ἡ νεοελληνικὴ χριστιανικὴ μας γραμματεία περιέχει δαφυλῆς σχετικὸν ὕλικόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ ἀντλήσωμεν ἰδέας, ἀκόμη δὲ καὶ φράσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξησφάλιζον αὐτὴν τὴν ποιότητα. Ὡρισμένοι ἐφημέριοι, ἐξ ἄλλου, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπιδίδονται εἰς τὴν διακονίαν τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος, θὰ ἠδύνατο, ἀντὶ ἰδικοῦ των κηρύγματος, νὰ ἀναγνώσουν ἐν σχετικὸν τμήμα ἐκ τῆς γραμματείας ταύτης, ἀφοῦ τὸ μελετήσουν κελῶς, ὥστε νὰ τὸ ἀποδώσουν μὲ ἐπιτυχίαν. Ἄλλοι, τέλος, θὰ ἠδύνατο νὰ περιορισθοῦν εἰς ὀλίγα λόγια βγαλμένα ἀπὸ τὴν καρδίαν των, τὰ ὁποῖα, μὲ τὸν ἀδιορμητισμὸν των, τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀπλότητά των, θὰ ἔχουν ἀφυπνιστικὴν καὶ ἐποικοδομητικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὸ ἐκκλησίασμα. Πάντως, τὸ κήρυγμα κατὰ τὴν Μ. Παρασκευὴν ἐπιβάλλεται μὲ οἰονδήποτε ἐκ τῶν ἀνωτέρω τρόπων, ἢ δὲ ἐξ αὐτοῦ ἀφέλεια εἶναι ἀνυπολογίστως μεγάλη, ἀρκεῖ νὰ μὴ πρόκειται περὶ προχειρολογίας.

Ἐπέροχος εὐκαιρία.

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ μας εἰς τὸ Πάσχα, τὴν κορυφαίαν ἑορτὴν τῆς Ἁγίας μας Ὁρθοδοξίας, δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὸν κατὰ τὴν Μ. Ἑβδομάδα ἀπλοῦν ἐκκλησιασμόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν προσέλευσιν εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Ἐὐχαριστίας. Ἡ προσέλευσις αὕτη πρέπει νὰ γίνῃ διὰ τῆς «στενῆς πόλης» τοῦ Μυστηρίου τῆς Μετανοίας ἢ Ἱ. Ἐξομολογήσεως, τὸ ὁποῖον ἀποκαθαίρει τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον καὶ μᾶς καθιστᾷ ἀξίους νὰ ὑποδεχθῶμεν ἐντὸς μας τὸν Χριστόν. Πρὸς τοῦτο, πρέπει οἱ ἐφημέριοι νὰ διαφωτίσουν καταλλήλως τὸ ποίμνιον καὶ νὰ φροντίσουν, ὥστε ἢ συμμετοχὴ του νὰ εἶναι πλήρης καὶ οὐσιαστικὴ, δηλαδὴ συμμετοχὴ μυστηριακῆ. Ἐτσι, τὸ ἐφετεῖον Πάσχα ἢμπορεῖ νὰ γίνῃ ἀφετηρία νέας ζωῆς διὰ πολλὰς ψυχάς, πὺν ἔως τώρα ἢ θρησκευτικότης των ἦτο μᾶλλον ἐπιπολαία ἢ ρηγὴ καὶ εἶχον ἀπλῶς ὄνομα ὄτι

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΔΙΑ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ

«Ἐκούσθη, ὅτι (ὁ Ἰησοῦς) εἰς οἶκόν ἐστιν».

Τὸ σπίτι, ἡ οἰκογένεια εἶναι θέμα πού συγκεντρώνει τὸ θερμὸν ἐνδιαφέρον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Εἰς τὰς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας περιοδεύει, δὲν παραλείπει νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ διάφορα σπίτια, διὰ ν' ἀναπτύξη ἐκεῖ τὴν περὶ γάμου καὶ οἰκογενείας διδασκαλίαν του, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν ἀπέραντον στοργὴν καὶ ἀγάπην του πρὸς τὸν θεσμόν αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἱστορίας, ὅταν ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον «ἄρσεν καὶ θῆλυ» (Γεν. α' 27).

Τὴν ἰδίαν τακτικὴν ἔναντι τῆς οἰκογενείας συνεχίζει καὶ

ζοῦν ἐν Χριστῷ, ἐνῷ εἰς τὴν πραγματικότητα ἀνήκον εἰς τὸν κόσμον καὶ εἰς τὰ πάθη του. Αἱ μεγάλοι ἑορταὶ τῆς Χριστιανωσύνης καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸ Πάσχα, τὸ ὁποῖον ἡ ἱερά μας ὑμνωδία χαρακτηρίζει ὡς «ἑορτὴν ἑορτῶν» καὶ «πανήγυριν πανηγύρεων», παρέχον σπουδαίαν εὐκαιρίαν εἰς τὸ ἀγιαστικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ ἀποδώσῃ καρπούς.

Αἱ «Συναντήσεις» μὲ τοὺς νέους.

«Τὰ αἷτια τὰ ὁποῖα ὄθον ἄλλοτε νέους εἰς τὴν ἀπελπισίαν, ἦσαν κυρίως προσωπικοῦ χαρακτῆρος (αισθηματικὴ ἀπογοήτευσις ἢ ἄλλη ἀποτυχία). Ἀντιθέτως σήμερον τὰ κροῦσματα τῆς ἀπογνώσεως εἶναι τελείως διαφορετικῆς φύσεως, προερχόμενα ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ κόσμου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῶμεν», παρατηρεῖ εἰς ἄρθρον του ξένος ἀνώτατος κληρικός. Ἔργον λοιπὸν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ πλησιάσῃ τὸν σημερινὸν νέον μὲ κατανόησιν καὶ στοργὴν, διὰ νὰ φωτίσῃ τὸν νοῦν του καὶ νὰ τοῦ ἀνοίξῃ τοὺς δρίζοντας τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀπὸ ὅπου οὗτος θὰ λάβῃ αἰσιοδοξίαν καὶ δύναμιν νὰ ἀγωνισθῇ δι' ἓνα καλῦτερον κόσμον. Εἰς τὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς λογικῆς σκέψεως τίθεται καὶ ἡ ἀναληφθεῖσα πρωτοβουλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἰερωνύμου, καρπὸς τῆς ὁποίας εἶναι αἱ τόσον ἀποδοτικαὶ «Συναντήσεις» μὲ τοὺς φοιτητάς, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ μορφωμένοι νέοι μας εὐρίσκουν ἀπάντησιν εἰς τὰς ἀνησυχίας των. Κάτι ἀνάλογον ἤμποροῦν νὰ κάμνουν καὶ διὰ τοὺς νέους τῆς ἐνορίας των οἱ ἐφημέριοί μας, μεταδίδοντες εἰς αὐτοὺς τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον λύνονται ὅλα τὰ προβλήματα τοῦ παρόντος.

ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ διὰ μέσου τῶν αἰῶνων καὶ μέχρι σήμερα. Ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ἐπειδὴ ἔχει φοβερὰ ἐνταθῆ ἡ πολεμικὴ — θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς — ἐναντίον τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας, ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ διακηρύττῃ τὰς ἀναλλοιώτους ἀρχάς της ὡς πρὸς τὸν γάμον καὶ νὰ ἐκδηλώνῃ τὴν ἀμέριστον συμπαραστάσιν της πρὸς τὴν οἰκογένειαν.

Καί, ἐν πρώτοις, ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὑποχρεωμένη ν' ἀντιμετώπισῃ τὴν πολεμικὴν ποῦ γίνεται εἰς βάρος τοῦ γάμου καὶ ἐναντίον τοῦ γάμου μὲ τὴν παρεξηγημένην ἀντίληψιν περὶ τοῦ γενετησίου προβλήματος. Ἡ λεγομένη σεξουαλικὴ ἐπανάστασις τῆς ἐποχῆς μας, ἡ ἀπροκάλυπτος ἀποδοχὴ τῶν ἐλευθέρων προγαμιαίων σχέσεων τῶν νέων, ὁ προπαγανδισμὸς τῶν διαφόρων σεξουαλικῶν ἐκτροπῶν καὶ ἡ ὠραιοποιήσις τῶν ἐκτροπῶν αὐτῶν διὰ τῆς μαγείας τῆς κινηματογραφικῆς ὁθόνης-διὰ τῆς ὁποίας διδάσκεται ὀλόκληρος σχεδὸν ὁ νεανικὸς πληθυσμὸς τῆς πατρίδος μας-ἄλλα αὐτὰ ἓνα στόχον ἔχουν: τὸν κλονισμὸν τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας.

Ὅσοι ὁμως ἐπιχειροῦν τὴν ἀνόσιον αὐτὴν πολεμικὴν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἀποδέχονται τὴν βρωμερὰν αὐτὴν ἐκστρατείαν, ἄς τὸ ἀκούσουν: Ὁλη αὐτὴ ἡ φλυαρία, ὅλη αὐτὴ ἡ σεξουαλικὴ ὑστερία, ὅλος αὐτὸς ὁ ἠθικὸς ἐκμαυλισμὸς τῆς νεότητος, ὡς προσπάθεια κλονισμοῦ τοῦ γάμου καὶ τῶν αἰώνιων ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, θὰ πέσουν εἰς τὸ κενόν. Διότι ἡ Ἐκκλησία θὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν βασικὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν τῆς ἐχάραξεν ὁ Κύριος καὶ Ἀρχηγός της: ὅτι δηλαδὴ μόνον ἐν τῷ γάμῳ εἶναι νόμιμος ἡ ἱκανοποιήσις τοῦ γενετησίου ἐν στίκτου. Διότι μόνον μέσα εἰς τὸν γάμον τὸ ἐνστικτον εὐρίσκει τὸν δημιουργικόν του προορισμόν. Μόνον μέσα εἰς τὸν γάμον ἐξυψώνεται, ἐξανθρωπίζεται, ἀγιάζεται καὶ μεταμορφώνεται διὰ τῆς χάριτος τοῦ Μυστηρίου τοῦ γάμου. Τὸ γενετήσιον ἐνστικτον, ἔξω τῶν πλαισίων τοῦ γάμου καὶ ἀποδεδεσμευμένον ἀπὸ τὸ στοιχεῖον τῆς εὐθύνης, γίνεται ἀπρόσωπος βιολογικὴ ὀρμὴ, ἡ ὁποία ὑποβιβάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν βαθμίδα τῶν ζώων, ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ κτηνώδης καὶ ἀνελευθέρα συμπεριφορὰ. Ἡ τυχὸν ἀποδέσμευσις τοῦ γενετησίου ἐνστίκτου ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῆς δημιουργικότητος καὶ τῆς εὐθύνης θὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν τὴν ἀνατίναξιν εἰς τὸν ἀέρα τοῦ εὐγενοῦς πολιτισμοῦ τῶν 20 αἰῶνων τῆς ἀνθρωπότητος-ἐνὸς πολιτισμοῦ ποῦ κατὰ βάσιν εἶναι χριστιανικὸς- καὶ τὴν

ἐπιστροφὴν εἰς τὴν βαρβαρότητα, εἰς τὴν βιολογικὴν ἀγέλην, εἰς τὴν ζωώδη δηλαδὴ συμβίωσιν τῆς ζούγκλας.

Ἡ Ἐκκλησία, δεύτερον, εἶναι ὑποχρεωμένη ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰ πυρὰ καὶ ἄλλων ἐχθρῶν τοῦ γάμου. Ἐκείνων ποὺ βάλλουν ἐναντίον τοῦ ἀδιαλύτου τοῦ γάμου. Ἐπηρεασμένοι μερικοὶ ἀπὸ τὴν ἐλευθεριότητα τῆς ἐποχῆς ζητοῦν νὰ καταργηθοῦν τὰ δεσμὰ τάχα τοῦ γάμου, νὰ μὴ ὑπάρχῃ δηλαδὴ μόνιμος κατάστασις εἰς τὴν συζυγικὴν ζωὴν, ἀλλὰ νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀλλάξῃ ἡ συμβίωσις τῶν συζύγων ἀναλόγως πρὸς τὰς διαθέσεις, πρὸς τὰ αἰσθητά, πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου τῶν συζύγων.

Ἄλλὰ καὶ ἐδῶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἐμμεῖνῃ εἰς τὴν χρυσοῦν βάσιν, τὴν ὁποῖαν τῆς ἔθεσεν ὁ Ἰδρυτὴς της: «Ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω». Ὅχι! Δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ ἡ Ἐκκλησία νὰ μεταβληθῇ ὁ γάμος εἰς κέντρον διασκεδάσεως ἢ εἰς ξενοδοχεῖον ὕπνου καὶ φαγητοῦ. Τὸ ἀδιάλυτον εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς οἰκογενείας. Ἐὰν βγάλωμεν τὸν θεμέλιον, ἡ οἰκογένεια θὰ ἐρειπωθῇ καὶ θὰ διαλυθῇ ὡς ἄνθρωπος, κοινωνικὸς καὶ πνευματικὸς θεσμός. Καὶ μαζῆς της θὰ διαλυθῇ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία. Διότι ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ κύτταρον τῆς κοινωνίας, τὸ φυτῶριον καὶ τὸ θερμοκήπιον, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ καὶ ἐκδιπλώνεται ἡ ἐλευθέρα προσωπικότης τοῦ ἀνθρώπου. Μέσα ἰδιαίτερος εἰς τὴν πλημμύραν καὶ τὸν κατακλυσμὸν τῆς μάξης, ποὺ ἀπειλεῖ τὴν ἐποχὴν μας, ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ καταφύγιον τῆς ἀκεραιότητος καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος.

Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ἡ Ἐκκλησία θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ εὐλογῇ, νὰ περιφρουρῇ καὶ νὰ στηρίξῃ τὸν γάμον καὶ τὴν οἰκογένειαν. Εἰδικώτερα, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τῆς ἐνορίας καὶ τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς θὰ στέκεται φρουρὸς καὶ τροφὸς καὶ καθοδηγὸς τῆς ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς οἰκογενείας. Καὶ ὅσοι πολεμοῦν τὴν οἰκογένειαν ἄς τὸ πάρουν ἀπόφασιν: ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ τὴν οἰκογένειαν ὡς «κατ' οἶκον ἐκκλησίαν», ὡς μικρὰν ἐκκλησίαν καὶ διὰ τὸ τμήμα της αὐτὸ, ποὺ εἶναι «σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς» της, θὰ ἐκδηλῶνῃ ἀμέριστον τὸ ἐνδιαφέρον της καὶ ἀπερᾶντον τὴν στοργὴν καὶ τὴν ἀγάπην της. Θὰ παραμένῃ ἀνυποχώρητος εἰς τὰς ἀρχάς της καὶ ἀμείλικτος ἀντίπαλος ὄλων τῶν ἰδεολογικῶν καὶ κοινωνικῶν ρευμάτων, τὰ ὁποῖα κατὰ καιροὺς ἐπιβουλεύονται καὶ λυμαίνονται τὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ γάμου.

† Ὁ Ἀρχελοῦ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

Ο ΑΓΩΝ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΔΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΟΣ*

Ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν τῆς ἀτομικῆς μας ὑπάρξεως εἶναι πολυδιάστατος καὶ πολύπτυχος. Ἡ διαμόρφωσις τῆς προσωπικότητος δὲν εἶναι κάτι στατικό, μὰ εὐρίσκεται πάντοτε σὲ ἐξέλιξιν καὶ κίνησιν· δὲν εἶναι ἄφικτος στὸ τέρμα, κάματος, ἀδράνεια ἢ νωχέλεια, μὰ συνεχῆς δυναμικὴ προσπάθεια, πορεία, δρόμος ἀνηφορικός.

Τὰ αἰτήματα, πού ἀφοροῦν στὴν καταξίωσιν τοῦ ἀτόμου καὶ στὴν ἀνάδειξιν τοῦ σὲ ὀλοκληρωμένη προσωπικότητα μποροῦν νὰ ἐξετασθοῦν ἀπὸ διάφορες ἀπόψεις καὶ ὀπτικὰς γωνίας. Καθὼς τὰ αἰτήματα αὐτὰ προβάλλονται ἀπ' τὶς ποικίλους ἔμφυτες παρορμήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καὶ καθὼς διατυπώνονται καὶ καθορίζονται μέσα στὶς περιοχὰς τῆς βιοθεωρίας καὶ τῆς ἀνθρωπολογικῆς ἐπιστήμης ἢ φιλοσοφίας, παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία τόσον ἀπὸ ἄποψιν μορφολογικῆ ἢ εἰδολογικῆ, ὅσον καὶ ἀπὸ ἄποψιν ὕλης ἢ περιεχομένου. Ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ μοναδικὸν καὶ ἀπαράμιλλον τρόπο δημιουργεῖ τὶς προϋποθέσεις τῆς πραγματοποιήσεως τῶν αἰτημάτων αὐτῶν.

Ἡ χριστιανικὴ βιοθεωρία καθιστᾷ συνειδητό, ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτη τόσον ἡ νοοτροπία τοῦ νατουραλισμοῦ καὶ τοῦ ψευδο-ρεαλισμοῦ, πὺ βλέπει τὴν πραγματικότητα μυωπικὰ καὶ περιορίζει τὸ ὄντως ὄν μόνον στὰ ὅρια τῶν πέντε αἰσθήσεων καὶ ἀπολυτοποιεῖ ἢ θεοποιεῖ τὸ σῶμα, ὅσον καὶ κάθε διαρχία, πὺ θεωρεῖ τὴ σωματικὴ καὶ βιολογικὴ σφαῖρα σὰν κάτι τὸ κακόν.

Ἐπειτα ὁ Χριστιανισμὸς ἀναγνωρίζει τὴν αὐτοτέλεια καὶ ἀναντικατάστατη ἀτομικότητα κάθε ἀνθρώπου, δίδει νόημα στὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξιν καὶ τὴν βοηθεῖ νὰ συνάψῃ ζωντανὴν προσωπικὴν σχέσιν μὲ τὸν Θεόν, πὺ εἶναι ὄχι μόνον τὸ ἀπόλυτον ὄν, μὰ καὶ ἡ ὑψίστη ἀξιολογικὴ πραγματικότης, ἡ πηγὴ ὄλων τῶν ἀξιών καὶ ἀγαθῶν. Ἡ ὑγιὴς Χριστοκεντρικὴ ζωὴ ἀναμοχλεῖ τὰ ἔσχατα ὄντολογικὰ βάθη τοῦ ἀνθρώπου, ἐκκολλάπει τὸν ἐσώτατον πυρῆνα τῆς προσωπικότητος, προκαλεῖ ἀναζωπύρησιν καὶ

* Περὶληψὶς ὁμιλίας, πὺ ἔγινε εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν τὴν 29ην Μαρτίου, εἰς τὰ πλαίσια τοῦ «Διαλόγου μὲ τὸν Φοιτητὴν», ὁ ὁποῖος διωργανώθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ ΔΙΑ ΜΑΘΗΤΑΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Βλέπετε, παιδιά μου, τις μεγάλες πολυκατοικίες τῶν Ἀθηνῶν; Τί μεγάλοι ὄγκοι!

Ἐφέρετε ποῦ βρίσκεται τὸ μυστικὸ τῆς ἀντοχῆς τους; Στὰ θεμέλια.

Εἶδατε πόσο βαθεῖα τὰ σκάβουν. Τὰ γεμίζουν μὲ σίδηρο καὶτσιμέντο. Κι' ἐπάνω ἐκεῖ στηρίζουν τὸ τεράστιο πολυόροφο κτίριο.

ἀνάφλεξι ὄλων τῶν ἐμφύτων, μυχιῶν καὶ εὐγενῶν ἀξιολογικῶν πόθων τῆς ψυχῆς, χαρίζει τὴν ἀληθινὴν πνευματικὴν ἐλευθερίαν καὶ ἐνισχύει τὴν θέλησιν μὲ πανίσχυρο σύμπλεγμα ἀνωτέρων βουλευτικῶν κινήτρων καὶ ἐλατηρίων. Τὸ σύμπλεγμα αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ἄψυχο ἄθροισμα, μὰ δυναμικὴ ἱεραρχικὴ τάξι, ἀδιάσπαστη ὁλότητα, μέσα στὴν ὁποία οἱ μερικώτεροι ἀξιολογικοὶ σκοποὶ (θεωρητικοὶ ἢ ἐπιστημονικοὶ, αἰσθητικοὶ, κοινωνικοὶ, ἠθικοὶ κ.λπ.) ὑποτάσσονται σὲ μιὰ θεμελιώδη κι' ἐνοποιῶ ἀξιολογικὴ ροπή καὶ κατεύθυνσι καὶ σὲ ἓνα σύνθημα: «Τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός».

Σύμφωνα μ' αὐτὰ ὁ Χριστιανὸς ὀλοκληρώνει καὶ τελειοποιεῖ τὸν ἰδιαίτερο ψυχολογικὸν τύπον, συνδυάζει στὴν προσωπικότητά του ἐνδοστρέφεια καὶ ἐξωστρέφεια, ἐντάσσεται ὀργανικῶς στὸ κοινωνικὸν σύνολον, ἐξισορροπεῖ τὸ συναίσθημα τιμῆς μ' ἓνα φωτισμένον αὐτοσυναίσθημα, συνδυάζει ἀτομισμὸν καὶ κοινωνισμὸν, ἀξιοποιεῖ ἢ ἐξυγιαίνει τὸ παρελθόν, διέπεται ἀπὸ γνήσιον προοδευτικὸν πνεῦμα, ἐντάσσει τὸ παρὸν στὴν προοπτικὴν τοῦ μέλλοντος, ἐξωραίζει τὴν ἐπίγεια ζωὴν του μὲ τὶς ἀνατάγειες τῆς αἰωνιότητος καὶ τοῦ φωτὸς τῆς Ἀναστάσεως, ἐναρμονίζει πλεῖστες διαλεκτικὰς καὶ πολωτικὰς ἀντιθέσεις καὶ γίνεται «καινὴ κτίσις». Μόνον τὸ ὄραμα τῆς κτίσεως αὐτῆς εἶναι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιήσῃ τὶς βαθύτερες νοσταλγίας τῆς νεανικῆς ψυχῆς.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ὅσο μεγαλύτερη θὰ γίνη ἡ πολυκατοικία, τόσο βαθύτερα εἶναι τὰ θεμέλια.

Μήπως ὅμως καὶ ἡ ζωὴ δὲν εἶναι ἓνα οἰκοδόμημα;

Ναί, οἰκοδόμημα πού πρέπει νὰ ἀντέξῃ σὲ καταγιγίδες καὶ θύελλες. Γιατὶ ἡ ζωὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ δοκιμασίες καὶ πειρασμούς.

Καὶ λοιπόν. Δὲν ἔχει ἀνάγκη θεμελιώσεως ἡ ζωὴ;

Ἄν ἔχῃ — λέει; Καὶ πολὺ μεγάλην.

Ἐέρετε δὲ ποία εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς θεμελιώσεως τῆς ζωῆς;

Ἡ χρυσῆ ἡλικία ἡ δική σας.

Τώρα βάζετε τὰ θεμέλια τοῦ μέλλοντός σας. Γι' αὐτὸ ἡ ἡλικία σας εἶναι ἡ πιὸ ἀξιοπρόσεκτη περίοδος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

*

Ἐδῶ ὅμως κάνουν τὸ μεγάλο σφάλμα οἱ πολλοί.

Δὲν προσέχουν

οὔτε τὴν ἐποχὴ τῆς θεμελιώσεως

οὔτε τὸν τρόπο τῶν θεμελιῶν.

Καὶ ἀφήνουν καὶ χάνονται τὰ νειῶτα σὲ μιὰ ἄμυαλη καὶ ἄτακτη ζωὴ.

Καὶ μένουν χωρὶς θεμελίωσι.

Ἡ βάζουν θεμέλια σαθρά, ἐπιπόλαια.

Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα;

Ναυαγοῦν πρὶν φθάσουν στὸ τέρμα. Βλέπουν τὸ οἰκοδόμημά τους νὰ γκρεμίζεται στὴν πρώτη ἀναποδιά τῆς ζωῆς.

Καὶ κάνουν ἔτσι τὸ μεγαλύτερο ἔγκλημα κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ των.

*

Σεῖς ὅμως θέλετε ἀσφαλῶς γερὸ θεμέλιο νὰ βάλετε στὸ οἰκοδόμημα τῆς ζωῆς σας.

Ἐ λοιπόν. Προσέξτε δυὸ πράγματα:

1. Τὸ εἶδος τοῦ θεμελίου καὶ τὸν τρόπον τῆς θεμελιώσεως.

Ποῖο λοιπὸν τὸ θεμέλιον τῆς ζωῆς;

Μᾶς τὸ λέγει ἡ Ἁγ. Γραφή μὲ τὸ ἀψευδὲς στόμα της: «Θεμέλιον ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος».

Νὰ ὁ βράχος τῶν αἰώνων.

Τὸ μοναδικὸ θεμέλιο.

Τὸ ἀγκωνάρι ποῦ «ἐγεννήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας». Ο ΧΡΙΣΤΟΣ.

Μὰ ἴσως μοῦ πῆτε: ὅτι σεῖς θὰ ἠθέλατε γιὰ θεμέλιό σας τὴν γραμματικὴ μὀρφωσι, τὸ προσοδοφόρο ἐπάγγελμα, μιὰ καλὴ θεσοῦλα.

Μακάρι νὰ τὰ ἀποκτήσετε. Ὅμως νὰ ξέρετε ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι σχετικῆς ἀξίας καὶ ὄχι ἀπολύτου.

Ἄκουτε παιδιὰ μου: Ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου σὰν πνευματικῆς προσωπικότητος ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὸν πλοῦτον τοῦ ἐσωτερικοῦ του κόσμου. Ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τὴν βίωσι τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀξιῶν της, ἀπὸ τὴν δημιουργίαν ἀρτίας καὶ ὀλοκληρωμένης προσωπικότητος, ἀπὸ τὴν διαμὀρφωσι χαρακτῆρος ἀκεραίου, χρηστοῦ, τιμίου, εἰλικρινοῦς, ἐναρέτου.

Καὶ πρέπει νὰ ξέρετε ὅτι ἐκεῖνος ποῦ θὰ σᾶς δώσῃ ὅλη αὐτὴ τὴν ἀνωτερότητα τῆς ψυχῆς εἶναι μόνον ὁ Χριστὸς.

Ὁ Χριστὸς εἶναι «ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή».

Εἶναι ὁ διδάσκαλος τῆς ὑψίστης ἠθικῆς, ὄχι ἰδανικῆς καὶ ἀπραγματοποιήτου, ἀλλὰ τῆς ἐφαρμοστῆς καὶ καρποφόρου.

Γεμίζει τὴν ψυχή.

Ἐμπνέει τὴν θυσία στὸ καθῆκον.

Δίνει τὸν σωστὸ προσανατολισμὸ στὴ ζωή.

Δημιουργεῖ τὰ μεγάλα ἀναστήματα.

Ὁ Χριστὸς εἶναι «τὸ Α καὶ τὸ Ω». Τὸ πᾶν γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Ζωὴ χωρὶς Χριστὸν, εἶναι ἡ μεγαλύτερα δυστυχία.

Νὰ λοιπὸν τὸ μοναδικὸ θεμέλιο.

Θὰ τὸ ἀποκτήσετε ἂν κάμετε τὸν Χριστὸν

ἀρχηγόν σας,

ἐμπνευστὴν σας,

ρυθμιστὴν τοῦ βίου σας.

Ἄν ὁ λόγος τοῦ γίνῃ πυξίδα καὶ ὁδηγὸς τῶν σκέψεών σας,

τῶν λόγων σας,

τῶν κινήσεων τῆς καρδίας σας,

τῆς συμπεριφορᾶς σας,

τῶν πράξεών σας.

2. Τὴν ἐποχὴν τῆς θεμελιώσεως.

Τώρα, ὄχι αὔριον.

Αὔριον ἴσως εἶναι ἀργά.

Ἰωάννου τῆς Κρονστάδης

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Δ'.

Η ΔΥΝΑΜΗ ΚΑΙ Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΣ ΤΟΥ ΣΗΜΕΙΟΥ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἡμέρας τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου θά εἰποῦμε λίγα λόγια γιὰ τὴ δύναμη καὶ τὴ σπουδαιότητα τοῦ σημείου τοῦ Σταυροῦ, πὺν σχηματίζομε ἐπάνω μας.

Ἡ προσευχὴ ἔχει πολλοὺς τρόπους ἐκφράσεως: τὴν κλίση τῆς κεφαλῆς ἢ τῶν γονάτων ἢ τὴν ἀνύψωση τῶν χειρῶν. Ἔτσι ὅμως προσεύχονται καὶ οἱ μὴ χριστιανοί. Ὁ χριστιανὸς προσεύχεται, κάμπτοντας βεβαίως τὰ γόνατά του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ προηγουμένως κάνει τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἔτσι ἡ προσευχὴ του ἀγιάζεται. Τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ ὄχι μόνο ἐκφράζει τὴν πίστη μας, ἀλλὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ εἰπῇ, ὅτι ὑποδηλοῖ τὰ πῶ μεγάλα μυστήρια τῆς σωτηρίας μας. Παρουσιάζει τὸ μυστήριον τῆς ἀγίας Τριάδος, γιὰτὶ κόνοντας τὸν σταυρόν μας λέμε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, καὶ τὴν θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα συγχρόνως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὴν ἐνσάρκωσή του καὶ τὰ πάθη του ἐπάνω στὸ σταυρό, τὴν διὰ τοῦ σταυροῦ δόξαν του καὶ τὴν χάρη του πὺν μᾶς ἐδόθη διὰ τοῦ Σταυροῦ. Ἔτσι λοιπὸν ὅταν ἔστω καὶ μιὰ

Τώρα πὺν εἶσθε νέοι. Τώρα βάλτε θεμέλιό σας τὸν Χριστό.

Μὴν ἀδιαφορῆτε.

Μὴ παρασύρεσθε ἀπὸ τὸ ὑλιστικὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καὶ ἀπὸ τὸ παφλάζον ρεῦμα τοῦ κακοῦ.

Προσέξτε: ὅ,τι μαγειρεύσετε σήμερα, θά φᾶτε αὔριο.

*

Τὸν Χριστὸ λοιπὸν στὴν καρδιὰ ἀπὸ τώρα πὺν εἶσθε νέοι.

Ἐὰν θέλετε νὰ μὴ θρηνήσητε αὔριο ἐρείπια.

Ἐὰν θέλετε ἀτράνταχτο τὸ οἰκοδόμημα τοῦ βίου σας.

Ἄρχιμ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΚΑΡΟΥΣΟΣ

μόνο φορά κάνουμε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, ὁ κάθε ἕνας μας, ἀκόμη καὶ ὁ πιὸ ἀπλός, θεολογεῖ μὲ ὅλη τὴ σημασία τῆς λέξεως καὶ ὁμολογεῖ καὶ τρόπον τινὰ βάζει στὴ καρδιά του ὅλη τὴ σωτήριο διδασκαλία τῆς πίστεως.

Τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ εἶναι ἡ παρρησία μας κατὰ τὴν προσευχὴ πρὸς τὸν Θεόν, δίδει εἰς τὴν προσευχήν μας ἰσχύ καὶ δύναμη καὶ τὴν κάνει προσιτὴ στὸ Θεό. Εἶναι τὸ σημεῖο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιὰ μᾶς, ποὺ ἐχύθη ἐπάνω μας, διὰ «τοῦ σταυροῦ». Ἐκτὸ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θὰ μᾶς γνωρίσει καὶ θὰ μᾶς δεχθῆ ὡς πιστοὺς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πολλὰ φορὲς ἕνα καὶ μόνο σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, ποὺ γίνεται μὲ πίστη καὶ ἔντονα συναισθήματα, εἶναι ἰσχυρότερο ἀπὸ τὰ λόγια προσευχῆς ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Ὑψίστου. Σὲ αὐτὸ ὑπάρχει τὸ φῶς, ποὺ καταυγάζει τὴν ψυχὴ, ἡ δύναμις ἡ ἰαματικὴ ποὺ θεραπεύει τὰ ἀσθενήματα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, ἡ δύναμις ἡ μυστικὴ, ποὺ ἀντιδρᾷ σὲ κάθε κακὸ καὶ κάθε βλάβη.

Ταραζοῦν τὴν ψυχὴ σου ἀκάθαρτοι λογισμοὶ καὶ ἐπιθυμίαι; Περιτειχίσου μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, διπλασίασε καὶ τριπλασίασε αὐτὸ τὸ τεῖχος καὶ οἱ ἀκάθαρτοι λογισμοὶ θὰ δαμασθοῦν. Κατατυραννιέται ἡ καρδιά σου ἀπὸ τὴ μελαγχολία καὶ τὴ θλίψη; Σὲ καταλαμβάνει ὁ φόβος ἢ σὲ περιστοιχίζουν οἱ πειρασμοί; Αἰσθάνεσαι τὶς πονηρῖες τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν; Κατάφυγε σ' αὐτὴ τὴ δύναμη τοῦ Σταυροῦ καὶ ἡ εἰρήνη τῆς ψυχῆς θὰ ξαναγυρίσει, οἱ πειρασμοὶ θὰ ἀπομακρυνθοῦν, καὶ ἡ παρηγορία τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πνευματικὴ εὐφροσύνη θὰ πλημμυρίζουν τὴν καρδιά σου. Πρόκειται νὰ προσπαθήσεις νὰ κάνης κάποτε δουλειά, κάποιον ἔργο καλὸ καὶ νόμιμον; Καὶ στὴν ἀρχὴ καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσή του καὶ στὸ τέλος κάθε σου ἔργου, ἀκόμη καὶ τοῦ πιὸ συνηθισμένου, πολὺ περισσότερο βέβαια τοῦ σπουδαίου καὶ κουραστικοῦ, κάνε τὸν σταυρό σου καὶ ὅλα τὰ ἔργα σου θὰ κατευδοθθοῦν, ὅλες οἱ ἐπιθυμίαι σου θὰ ἐκπληρωθοῦν καὶ ὅλα θὰ συμβάλουν εἰς ἀγαθὸν ἐν ὀνόματι Χριστοῦ.

Κάνε τὸν σταυρό σου κάθε ὥρα καὶ γιὰ κάθε πρᾶγμα ποὺ χρησιμοποιεῖς, γιὰτὶ ἀγιάζει τὰ πάντα μὲ τὴ δύναμη τῆς θείας χάριτος ποὺ ἐνεργεῖ μὲ αὐτό. Θέλεις νὰ κάνης τὴν τροφὴ ὑγιεινὴ καὶ ὠφέλιμη, τὸν ὕπνο εἰρηνικὸ, τὸ φάρμακο δραστικὸ, τὴν καλλιέργεια καρποφόρο, τὸ δρόμο σου ἤσυχον; Παντοῦ καὶ πάντοτε, θὰ σὲ ὠφελῆ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Ἡ ἀγία Ἐκκλησία ποὺ ὠρίσε προσευχὰς γιὰ κάθε ἔργο, γιὰ κάθε περίπτωσι, γιὰ κάθε ἀνάγκη τῆς ζωῆς, μαζί μὲ τὴν προσευχὴν χρησιμοποιεῖ ὄχι μα-

ταίως και τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, περικλείει σ' αὐτὸ τὴν δική της εὐλογία και μὲ αὐτὸ προσκαλεῖ σὲ ὄλα τὴν παντοδύναμον ἀγαθότητα τοῦ Κυρίου. Τὰ ἀληθινὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας τὸ ξέρουν αὐτὸ ἐκ πείρας. Τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ μᾶς συνοδεύει παντοῦ και μᾶς φυλάττει κάθε ὥρα. Ὅμως πόσο ἄξια λύπης εἶναι ἡ ἀπροσεξία ἐκείνη, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας μερικοὶ ἀπὸ μᾶς δὲν συλλογίζονται ὄλη τὴν δύναμη αὐτοῦ τοῦ ἀγίου σημείου και γιαντὸ δὲν τὸ κάνουν τόσο συχνὰ και πρόθυμα ὅσο πρέπει. Ἐπικατάρματος ὁ ἄνθρωπος ὁ ποιῶν τὸ ἔργον Κυρίου ἀμελῶς, λέγει ὁ προφήτης (Ἱερεμίας 48,10). Μερικοὶ ἔχουν τόση ἀκαταστασία, ὥστε οὔτε κἂν φροντίζουν νὰ σχηματίζουν ἐπάνω τους τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ σωστά. Μήπως ἄραγε χρειάζεται πολὺς κόπος γιὰ νὰ κάνωμεν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ σωστά; Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ κάνωμε τὸ σταυρὸ μας ὄχι μηχανικὰ μόνο με τὰ δάκτυλα, ἀλλὰ και νὰ τὸν χαράζωμε με πίστη στὴ σκέψη μας. Ἐτσι, ἀκουμπώντας τὸ δεξιὸ στὸ μέτωπο θὰ ἀφιερῶσωμε στὸ Θεὸ τὶς σκέψεις μας, τοποθετώντας το στὸ στήθος, θὰ τοῦ παραδώσωμε τὴν καρδιά μας με ὄλα τῆς τὰ αἰσθήματα και τὶς ἐπιθυμίες· φέρνοντάς το στοὺς ὤμους, θὰ τοῦ ἀφιερῶσωμε ὄλες μας τὶς δυνάμεις, γιὰ νὰ κατευθύνῃ αὐτὸς ἐμᾶς και ὄλη μας τὴ ζωὴ στὴ σωτηρία.

Πῶς πρέπει νὰ κάνωμε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ γιὰ νὰ μᾶς προσφέρῃ τὴ σωτήρια ἐνέργειά του;

Πρῶτα ἀπ' ὄλα, ὀφείλομε νὰ τὸ κάνωμε με πίστη ζωντανή. Τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εἶναι σημεῖο ἐξωτερικὸ πὸν μπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ σημασία μόνον ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ φρόνημα, πὸν τοῦ προσαρτᾶμε. Ἐτσι ἂν δὲν τὸ κάνωμε αὐτὸ τὸ σημεῖο με πίστη εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, πὸν ἀπέθανε γιὰ μᾶς στὸ Σταυρὸ, με πίστη ἀκόμη στὴ δύναμη τῆς χάριτος τοῦ ἴδιου τοῦ σταυροῦ τοῦ Κυρίου, πὸν εἶναι τὸ ὄπλο τῆς σωτηρίας μας, ὅσο και ἂν τὸ σχηματίζωμε στὸν ἑαυτὸ μας, θὰ μὲν χωρὶς χριστιανικὸ νόημα και δὲν θὰ εἶναι εὐχάριστο στὸ Θεό. «Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι» (Ἐβρ. ια' 6).

Δεύτερον, πρέπει νὰ χαράσωμε τὸ σημεῖο τοῦ ἀγίου Σταυροῦ, σύμφωνα με τὴν ἐντολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, με τὴν συνένωση δηλ. τῶν τριῶν πρώτων δακτύλων τοῦ δεξιοῦ χειροῦ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀγίας και ὁμοουσίου Τριάδος. Ὅταν διαγράψωμε ἐπάνω μας τὸν ἅγιον σταυρὸν με τὰ τρία δάκτυλα μαζί, τότε με τὴν συνένωση τῶν δακτύλων ἐκφράζωμε αὐτὸ τὸ ἴδιο πὸν συχνὰ ἐκφράζωμε και με τὸ στόμα και ὅταν ἀγιάζωμε τὸν ἑαυτὸ μας με τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, λέγοντας: εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς και τοῦ Υἱοῦ και τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, και κατὰ συνέπειαν με

τὴ συνένωση τῶν δακτύλων ὁμολογοῦμε τὴν πίστη εἰς τὸν Τρισυπόστατον Θεόν, ἡ ὁποία καὶ ζητεῖται ἀπὸ μᾶς περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο πρᾶγμα, ὅπως γιὰ τὸ ἐν γένει ἔργο τῆς σωτηρίας μας, ἔτσι καὶ γιὰ τὶς λεπτομέρειες ἀκόμη καὶ ὅταν κάνωμε τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, αὐτὴ ἡ συνήθεια νὰ κάνωμε, τὸ σταυρὸ μας μὲ τὰ τρία δάχτυλα εἶναι ἄξια κάθε σεβασμοῦ καὶ διότι παντοῦ καὶ πάντοτε εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν αὐτὸ χρησιμοποιεῖται, ὄχι μόνον εἰς τὴν Ρωσσίαν μᾶς, ἀλλὰ καὶ στὴν Ἑλλάδα, τὴν Συρία, τὴν Παλαιστίνη, τὴν Αἴγυπτο, τὴν Γεωργία, τὴν Βουλγαρία καὶ τὶς ἄλλες χῶρες τοῦ κόσμου, καὶ δὲν εἶναι συνήθεια νέα καὶ πρόσκαιρη, ὅπως ἡ συνήθεια νὰ κάνουν τὸ σταυρὸ τους μὲ δύο δάχτυλα, ποῦ ὑπάρχει μόνον στοὺς ἰδικούς μας δῆθεν ὀπαδοὺς τοῦ παλαιοῦ τυπικοῦ.

Τέλος, πρέπει νὰ σχηματίζωμε στὸν ἑαυτὸ μας τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, σὰν νὰ χαραζόταν ἐπάνω μας ὁ ἴδιος ὁ Σταυρὸς καὶ σὰν νὰ ἀκουμποῦσε αὐτὸς ὁ σταυρὸς, κατὰ τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας, μὲ τὸ ἄνω ἄκρο του τὸ μέτωπο μας, μὲ τὸ κάτω τὸ στήθος μας ἢ τὴν κοιλιά μας, μὲ τὰ ὀριζόντια ἄκρα τοὺς βραχίονές μας. Διαφορετικά, ἂν δηλ. κάνοντας τὸ σταυρὸ μας δὲν γίνεται κατὰ κυριολεξίαν σταυρὸς, πῶς θὰ περιμένωμε ἀπὸ αὐτὸ σωτηρία ἐνέργεια; Κάνοντας τὸ σημεῖο τοῦ ἁγίου Σταυροῦ, κατὰ τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς καὶ σφραγίζοντας μὲ αὐτὸ τὸ μέτωπό μας, τὸ στήθος καὶ τοὺς ὤμους, μὲ αὐτὸ ἁγιάζωμε καὶ τρόπον τινὰ ἀφιερώνωμε καὶ προσφέρομε στὸ Θεὸ θυσία τὸ νοῦ μας, μὲ τὶς σκέψεις του καὶ τὶς πνευματικὲς καὶ σωματικὲς δυνάμεις μας μὲ τὶς ἐνέργειές τους. Γι' αὐτὸ πόσο ἀστόχαστα προχωροῦν ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοί, δυστυχῶς πάρα πολλοί, ποῦ κάνουν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ μὲ τόση ἀπροσεξία, βιασύνη καὶ ἀμέλεια, ὥστε δὲν σχηματίζουν ἐπάνω τους τὸν ἅγιο σταυρὸ, ἀλλὰ παρουσιάζουν μὲ τὴν κίνηση τοῦ χεριοῦ τους σὰν κάποια παιδικὴ ἀπασχόληση, χωρὶς κανένα νόημα.

Ἄς μάθωμε λοιπὸν ἀπὸ δῶ καὶ στὸ ἐξῆς νὰ ἀντιμετωπίζωμε τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, ποῦ σχηματίζωμε στὸν ἑαυτὸ μας, μὲ προσοχή. Τότε θὰ τὸ κάνωμε ὄχι μόνον μὲ πίστη ζωντανή, ἀλλὰ καὶ μὲ πάρα πολὺ μεγάλη εὐλάβεια, ὅπως ἄλλωστε ἀρμόζει στὴν ἱεράν αὐτὴν τελετήν, θὰ τὸν κάνωμε δηλ. ἔτσι ὅπως ὀρίζει ἡ ἁγία Ἐκκλησία, θὰ τὸν κάνωμε πάντοτε ἔχοντας στὸ νοῦ μας ὀλοκάθαρη τὴν παράσταση τοῦ ἴδιου τοῦ σταυροῦ ἐκεῖνου, ἐπάνω στὸν ὁποῖον ἀναρτήθηκε ὁ Κύριος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ ἐπρόσφερε τὸν ἑαυτὸ Του θυσία ἐξιλωτικὴ εἰς τὴν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὰ ἁμαρτήματά μας. Ἄμην.

Μετάφρασις Ἀρχιμ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΚΑΛΑΜΑΡΑ

«Θείας κοινωνοί φύσεως».

Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

Χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς ἀληθινῆς χριστιανικῆς προσευχῆς εἶναι ἡ καθαρότης. Ἡ καθαρότης τῆς προσευχῆς εἶναι ἀνάλογη μὲ τὴν καθαρότητα τῆς καρδιᾶς ἢ τοῦ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου πού προσεύχεται. Ὅταν ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μέσα στὰ πάθη, δὲν μπορεῖ νὰ προσεγγίσῃ τὸν Θεὸν καὶ νὰ δεχθῆ τὴν χάρι. Ὅταν ὁ μὴ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὶς μέριμνες τῆς ζωῆς καὶ ἐπιστρέφῃ στὸν ἑαυτό του, τότε γίνεται δεκτικὸς τοῦ θείου ἐλέους. Τότε συναισθάνεται τὴν ἄρρωστη κατάστασί του, τὴν νοσηρότητά του καὶ λυπεῖται καὶ πενθεῖ. Ὁ Χριστὸς ἐμακάρισε αὐτοὺς πού πενθοῦν γιὰ τὶς ἁμαρτίες τους. Ἡ ἁμαρτία ὀδηγεῖ στὴν ἀπώλεια τῆς σωτηρίας. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο, ἓνα τέτοιο πένθος εἶναι μακάριο. Τὸ μακάριο πένθος εἶναι καρπὸς τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Προϋποθέτει ὁμῶς καὶ τὴν συνεργία τοῦ ἀνθρώπου. Μὲ τὴν ταπείνωσι, τὴν αὐτοκατάκρισι, τὴν ἄσκησι, τὴν νηστεία, τὴν ἀγρυπνία καὶ κυρίως τὴν προσευχή, ὁ ἄνθρωπος ἐκδηλώνει ὅλη τὴν διάθεσι, ὅλη του τὴν λαχτάρα νὰ δεχθῆ τὸ θεικὸ χάρισμα. Τὸ πένθος αὐτὸ δὲν φέρνει τὴν ἀρρώστεια, οὔτε τὴν ἀπελπισία. Ἀντίθετα φέρνει στὴν ψυχὴ τὴν εἰρήνη, τὴν παράκλησι, τὴν χαρά. «*Μακάριοι οἱ πενθοῦντες ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται*»⁹, εἶπεν ὁ Κύριος. Τὸ πένθος αὐτὸ προκαλεῖ ἁγιασμένα δάκρυα. Τὰ δάκρυα αὐτὰ φτερόνουν τὴν ψυχὴ, γίνονται ἓνα μ' αὐτὴν, φωτίζουν καὶ ἀποκαθαίρουν τὸν ἄνθρωπο. Ἐτσι ἡ πραγματικὴ προσευχὴ γίνεται μητέρα τῶν δακρύων καὶ θυγατέρα τῶν δακρύων. Καὶ γεννιέται ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ γεννάει τὰ δάκρυα. Ἡ πορεία τοῦ χριστιανοῦ πρὸς τὸν Θεὸν καταπτάει μίαν εὐλογημένη σύνθεσι προσωπικοῦ ἀγῶνος. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἐνισχύεται μὲ τὴν προσευχὴ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὸν ὀλοκληρώνει καὶ τὸν ἀποκαθαίρει ἡ προσευχὴ μὲ τὴν διαρκῆ ἐσωτερικὴ ἀνακαίνισι πού τοῦ δημιουργεῖ μὲ τὴν ἀπαλλαγὴ του ἀπὸ τὰ πάθη. Μὲ τὴν προσευχὴ δίδει ὁ ἄνθρωπος τὸν ὀρθὸν προσανατολισμὸ στὸ νοῦ του. Ἀπορρίπτει κάθε ὑλιστικὴ καὶ ἐμπαθῆ ἐπιθυμία. Ἀνυψώνεται στὴν σφαῖρα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ἐνῶ μὲ τὴν ἁμαρτία λησμονεῖ τὸν Θεὸν καὶ ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτόν, μὲ τὴν προσευχὴ θυμᾶται τὸν Θεὸν καὶ τὸν προσεγγίζει. Ἡ ἀποστροφή τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἁμαρτία καὶ

9. Ματθ. ε' 4.

ὁ πόθος τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ πρὸς τὸν Θεὸν βρίσκουν στὴν προσευχὴ τὴν ὑψηλότερη καὶ πνευματικώτερη ἔκφρασί τους. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο ἡ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ ἔχει σὰν κυρία, μόνιμη καὶ ὕψιστη πνευματικὴ ἐκδήλωσι τὴν προσευχὴν. Αὐτὴ ἐκφράζει τὴν ἀντίθεσι πρὸς τὴν φορὰ τῆς πτώσεως καὶ τὴν πορεία πρὸς τὸν Θεόν.

Μόνο πού πρέπει νὰ εἶναι προσωπικὴ αὐτὴ ἡ προσευχὴ, ὑπόθεσις τοῦ κάθε ἀνθρωπίνου προσώπου, δηλαδὴ συνειδητὴ καὶ ἐκούσια. Τότε ἡ δύναμις τῆς εἶναι μεγάλη. Πραγματικὰ γίνεται μέσον ἐνώσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν. Γράφει ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: «*Ἡ δὲ τῆς εὐχῆς δύναμις αὐτὴν ἱεουργεῖ, καὶ τελεσιουργεῖ τὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν ἀνάτασίν τε καὶ ἔνωσιν, σύνδεσμος οὖσα τῶν λογικῶν πρὸς τὸν κτίσαντα κτισμάτων*»¹⁰. [Ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς ἱεουργεῖ καὶ τελεσιουργεῖ τὴν ἀνάτασι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἔνωσί του πρὸς τὸν Θεόν. Αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸν σύνδεσμο τῶν λογικῶν κτισμάτων πρὸς τὸν Κτίστην καὶ Δημιουργὸν Θεόν].

Στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἄσκησι τῶν ἀρετῶν, τελειότερη εἶναι ἡ προσευχὴ. Στέκεται ἡ κορυφαία ἀνάμεσα στὸν χορὸ τῶν ἀρετῶν, ὅπως χαρακτηριστικὰ ὑπογραμμίζει ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Νύσσης. «*Δεῖ δὲ ἡμᾶς τῇ εὐχῇ πλέον προσκατερεῖν· οἷον γὰρ κορυφαῖός τις τοῦ χοροῦ τῶν ἀρετῶν αὕτη τυγχάνει, καὶ συνάπτει δι' ἀγιότητος μυστικῆς καὶ πνευματικῆς ἐνεργείας καὶ διαθέσεως ἀρρητου Θεῶ τὸν τῇ εὐχῇ προσκατεροῦντα· ὃς ζέων τῷ πόθῳ κόρον τῆς εὐχῆς οὐχ εὐρίσκει*»¹¹. [Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ προσκατεροῦμε πιὸ πολὺ στὴν προσευχὴ. Διότι μοιάζει αὐτὴ μὲ τὸν κορυφαῖο χορευτὴ μέσα στὸ χορὸ τῶν ἀρετῶν. Μὲ μιὰ μυστικὴ ἀγιότητα καὶ πνευματικὴ ἐνέργεια καὶ ἀνέκφραστη διάθεσι ἀνταμώνει μὲ τὸν Θεὸν ἐκεῖνον πού προσκατερεῖ στὴ προσευχὴ. Κι' αὐτὸς μὲ τὸν πόθο ζωντανὸ ποτὲ δὲν νοιώθει κόρο στὴν προσευχὴ]. «*Οὐλες οἱ ἀρετὲς καλοῦνται νὰ βοηθήσουν στὴν τελειότητα μέσα στὸ πνεῦμα τῆς προσευχῆς. Συγχρόνως οἱ ἀρετὲς δὲν μποροῦν νὰ εἶναι σταθερές, ἐὰν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι συνεχῶς στραμμένο πρὸς τὴν προσευχὴ. Ἄλλὰ καὶ ἡ μεγαλύτερη ἀπ' ὅλες τῆς ἀρετῆς, πού εἶναι τὸ ἔλεος καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν μέσα στὴν ὁποία ἐκπληρώνεται ἡ μυστικὴ ἔνωσις, εἶναι καρπὸς τῆς προσευχῆς. «Ἡ ἀγάπη ἐκ τῆς εὐχῆς»*»¹², λέγει ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος. Μέσα στὴν προσευχὴ ὁ ἀνθρώπος συναντᾶται π ρ ο σ ω -

10. Περὶ προσευχῆς, PG 150, 1117 B.

11. «Περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν σκοποῦ», PG 46, 301 C.

12. Λόγος λε', σ. 156 — Λόγος ξθ' σ. 272, Ἔκδ. Σπανοῦ.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟ

VII

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

B'

Στά χρόνια τῆς δουλείας οἱ μοναχοὶ φάνηκαν τοῦ ἔθνους οἱ φωτεινοὶ παραστάται, οἱ συνεχισταὶ τῆς ἱεράς μας παραδόσεως, καὶ τὰ μοναστήρια μας κέντρα παρηγορίας καὶ φάροι πού ἐξέπεμπαν πρὸς κάθε κατεύθυνσι τὸ φῶς τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ τὴν πύρινη φλόγα. Τὸ ὀρθόδοξο καλογερικὸ ράσο ἔγινε τότε φάρος καὶ λυχνοστάτης στὰ σκότη, ἔγινε σκέ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 161 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 τεύχους.

πικὰ μὲ τὸν Θεόν. Τὸν γνωρίζει καὶ τὸν ἀγαπᾷ. Ἡ γνώσις τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς προσευχῆς καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς Αὐτὸν εἶναι στενὰ συνδεμέναι. Κατὰ τὸν Ἅ γ ι ο Μ ά ξ ι μ ο ῦ ἀπερίσπαστος προσευχὴ συνδέεται στενὰ μὲ τὴν γνήσια ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν. «Ὁ γνήσιος τὸν Θεὸν ἀγαπῶν, οὗτος καὶ ἀπερισπᾶστος πάντως προσεύχεται· καὶ ὁ ἀπερισπᾶστος πάντως προσευχόμενος, οὗτος γνήσιος τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ»¹³. (Ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ γνήσια τὸν Θεόν, αὐτὸς ὁπωσδήποτε προσεύχεται ἀπερίσπαστα ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια. Κι' ἐκεῖνος πού ἀπερίσπαστα προσεύχεται, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος γνήσια ἀγαπᾷ τὸν Θεόν].

Τεραστία ἡ δύναμις αὐτῆς τῆς προσευχῆς. Ἐνώνει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸν Θεόν καὶ τὸν ἐξομοίῳναι μαζί Του. Τὸν κάμνει ἀληθινὰ θεοειδῆ, θεόμορφο, ἀπλὸ καὶ ἀπαθῆ. Μὲ τὴν προσευχὴ ὁ ἄνθρωπος καταυγάζεται ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ὀδηγεῖται στὴν θέωσι. Εἰσχωρεῖ στὰ ἀτελείωτα βάθη τῆς θείας γνώσεως καὶ ἀντικρύζει τὸ ἀνέσπερο φῶς τῆς ἀγίας καὶ μακαρίας Τριάδος. Θεοποιητικὴ ιδιότητα καὶ δύναμις ἔχει ἡ προσευχὴ. Μιὰ ὀλοφώτεινη σκάλα εἶναι πού ἐνώνει τὴν γῆ μὲ τὸν οὐρανό. Αὐτὴν τὴν σκάλα ἀνεβαίνει ὁ ἄνθρωπος κι' ἀνέρχεται σὲ δυσθεώρητο ὕψος γιὰ νὰ ἰδῆ τὸν Θεόν.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ἱεροκέρυξ τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ

πασμα και προστασία, έγινε ραβδι και βακτηρία, σημαία και λάβαρο πανεθνικό.

Βασική σημασία για την επιβίωσι τῆς φυλῆς στὰ χρόνια ἐκεῖνα εἶχε ἡ διατήρησις τῆς γλώσσης. Ὁ τύραννος ἐκλείσει τὰ σχολεῖα κι' ἀπεδύθη σὲ μιὰ ἀπεγνωσμένη προσπάθεια ἐξισλαμισμού, πραγματώνοντας ἔτσι τὸν προαιώνιο λόθο του γιὰ τὸ στραγγάλισμα τῆς ἑλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς ψυχῆς. Μὰ δὲν ὑπελόγησε στὴ δύναμι τοῦ μοναχισμού. Γιατὶ τὰ μοναστήρια γίνηκαν τότε σχολὲς σπουδῆς τῆς θύραθεν καὶ τῆς ἱερᾶς παιδείας. Τὸ «κρυφὸ σχολεῖο» βρίσκοντας ἄσυλο στὰ ἱερὰ καταγῶγια τῶν μοναστηριῶν, μὲ τὴν ὑποβλητικὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ κατανυκτικοῦ μισοσκόταδου, μὲ τὰ τρομαγμένα Ἑλληνόπουλα σιμαγμένα γύρω ἀπ' τὸ θαμπὸ φῶς τοῦ λυχνarioῦ, κάτω ἀπ' τὴν ἐπιβλητικὴ σεβάσμια μορφή τοῦ καλογήρου μὲ τὸ Ὁκτωῆχι στὸ χέρι καὶ μὲ τὸ Ψαλτῆρι καὶ τ' ἄλλα λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἦταν ἓνα ἀπλὸ σχολεῖο ἀνάγκης καὶ περιστάσεως, ἦταν ἓνας ἀληθινὸς ἐθνικὸς προμαχῶνας, ἓνας ἀλύγιστος κυματοθραύστης ποὺ ἔσωσε τότε ἀπὸ βέβαιο πνιγμὸ τὴν συνείδησι τοῦ Ἑθνους. Καὶ ἀπὸ τὰ σχολεῖα ταῦτα δὲν βγῆκαν μόνον ἀπλοῖκοι Ἑλληνες γνήσια παιδιὰ τῆς πατρίδος, οὔτε πιστὰ παιδιὰ τῆς Ἐκκλησίας. Βγῆκαν ἀργότερα μεγάλοι Διδάσκαλοι τοῦ Γένους, καλοὶ ποιμένες τῶν λογικῶν προβάτων, ποὺ ἀνέλαβαν νὰ μεταλαμπαδεύσουν καὶ σὲ ἄλλες ὑπόδουλες καρδιὲς τὸ φῶς τῆς πίστεως καὶ τῆς παιδείας. «Οἱ μεγαλύτεροι διδάσκαλοι τοῦ Γένους — γράφει ὁ Παραμυθίας Ἀθηναγόρας — εἰς τὰς ἀγίας μονὰς ἐμαθῆτευσαν καὶ ἐντεῦθεν πρὸς πᾶσαν γωνίαν τῆς ταιλαιπώρου πατρίδος ἔσπευδον νὰ μεταδώσωσι τὴν παιδείαν, νὰ στηρίξωσι τὴν πίστιν, νὰ κρατύνωσι τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ στερεώσωσι τὸ φρόνημα καὶ νὰ προπαρασκευάσωσι τὸ σκλαβωμένο ἔθνος διὰ νὰ διαρρήξῃ τὰ δεσμά του καὶ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του». Τὸ 1743 ἰδρύεται στὸ Ἅγιον Ὅρος ἡ Ἀθωνιάς, «σχολεῖον οἷον δυστυχοῦσι τοῖς Γραικοῖς οὐδέπω ἐφάνη» κατὰ τὸν Στέργιο Μακραῖον. Παράλληλα σὲ διάφορα σημεῖα τῆς χώρας ἰδρύονται μὲ πρωτοβουλία τῶν μονῶν παιδευτικὲς ἐστίες, καὶ μέσα στὰ μαρτύρια τῆς φυλῆς ἀρχίζει νὰ χαράζῃ ἡ αὐγὴ γιὰ μιὰ χρυσεὴ ἐλπίδα γεμάτη λευτεριά καὶ προσδοκία. Περιέρχονται τὴν πατρίδα κληρικοί, βγαλμένοι μέσα ἀπ' τῶν μοναστηριῶν τοὺς ἱεροὺς περιβόλους, καὶ ξεσηκώνουν τοὺς ραγιάδες. Μὲ κηρύγματα συναρπαστικὰ διώχνουν μακριὰ τὶς ἀπέλπιδες σκέψεις, φωτίζουν τὴν ἱστορικὴ πορεία τοῦ Γένους καὶ ξεδιαλύνουν κάθε ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀποκατάστασι. Εὐγένιος Βούλγαρις, Νικηφόρος Θεοτόκης, Ἀνθιμος Γαζῆς εἶναι μερικὰ ὀνόματα Διδασκάλων

τοῦ Γένους. Κοντά τους κηρύττει ὁ Ἅγιος Μηνιάτης μὲ τὴν σπινθηρίζουσα διάνοια, πού τὸ ἔργο του τὸν ἀναδεικνύει «ὄδηγόν και παραμυθητὴν τοῦ Γένους εἰς χρόνους ὀδύνης, φάρον πρὸς τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον τῆς ἐγέρσεως».

Φωτεινὴ μορφή στα δύσκολα χρόνια τῆς σκοτεινῆς δουλείας μένει γιὰ πάντα ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός. Τὸ ἔργο του και οἱ καρποὶ του ἴσως εἶναι ἀνυπολόγιστοι. Στὶς περιοχὲς ὅπου ἐδίδαξε ἰδρύθηκαν μὲ πρωτοβουλία τοῦ φτωχικοῦ ἐκείνου καλογήρου 247 σχολεῖα. Οἱ ὁμιλίαι του δὲν ἀπέβλεπαν μόνον στὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν, ἀλλὰ και στὴν σωτηρία τῆς γλώσσης και στὴν ἀποτροπὴ τοῦ κινδύνου τοῦ ἐκβαρβαρισμοῦ. Νὰ τί, μεταξύ ἄλλων, ἔλεγε: «Τὸ Γένος μας εἶναι Ἑλληνικό. Οἱ πρόγονοί μας ἤκμασαν τόσον εἰς σοφίαν, ὥστε οἱ ἄλλοι λαοὶ ἐμάθαιναν Ἑλληνικὰ γράμματα διὰ νὰ ἤμποροῦν νὰ κατανοοῦν τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ συγγράμματα. Καὶ ὅταν οἱ ξένοι κοπιᾶζουν νὰ μαθαίνουν τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα και νὰ ὁμιλοῦν τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα, πῶς μποροῦμε νὰ δικαιολογηθοῦμε ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, ὅταν δὲν γνωρίζουμε Ἑλληνικὰ γράμματα και δὲν ὁμιλοῦμε Ἑλληνικά; Εἶναι ντροπή σας νὰ μαθευτῆ αὐτὸ πού συμβαίνει εἰς τὰ χωριά σας. Νὰ λέγεσθε και νὰ εἰσθε πραγματικὰ Ἕλληνες, ἀπόγονοι ἐνδόξων προγόνων και νὰ μὴ γνωρίζετε Ἑλληνικὰ γράμματα και νὰ μὴ ὁμιλῆτε Ἑλληνικὴ γλῶσσα... Σᾶς συμβουλεύω και ἐπιμένω νὰ συμμορφωθῆτε μὲ τὰς συμβουλὰς μου. Θέλω νὰ κάμετε Ἑλληνικὸ Σχολεῖο εἰς τὸ χωριό σας. Ἐπιμένω νὰ παύσετε τὴν ἀγρία Βλαχικὴ γλῶσσα και νὰ ὁμιλῆτε μόνο Ἑλληνικά...». Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε ἄμεσο. Τόσο πολὺ καταπολεμήθηκεν ἡ ἀλλογλωσσία τῶν ὑποδούλων, ὥστε ὅταν μετὰ ἀπὸ λίγα χρόνια ξαναπέρασε ὁ ἅγιος ἀπὸ τὰ «βλαχοχώρια» ἐκεῖνα ὅλοι μιλοῦσαν ἑλληνικά. Μαθητῆς τοῦ ἀγίου ὑπῆρξεν ὁ καλόγερος Σαμουὴλ τοῦ Σουλίου.

Τὰ κηρύγματα τοῦ πατρο-Κοσμά δὲν ἐπῆγαν χαμένα. Ἡ μιὰ και ἐνιαία ἑλληνικὴ Πατρίδα, πού ἦταν τὸ προσφιλές του ἀντικείμενο κάθε φορὰ πού ἀπευθυνόταν στοὺς συμπατριῶτες του, σπειρόταν ἀφειδώλευτα μέσα στὶς ψυχὰς τῶν ραγιαδῶν, ἐνῶ αὐτὸς ἀκούραστος ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ και τοῦ Ἔθνους, περιέτρεχε πόλεις και χωριά μοιράζοντας μὲ ὄλους τὰ ὄνειρα και τὶς ἐλπίδες του. Καὶ δὲν ἦταν ὁ μόνος. Μιὰ στρατιὰ ὅλη ἀποστόλων τοῦ εἴδους αὐτοῦ σὰν τὸν Παπουλάκο, τὸν Ἀναστάσιο Γόρδιο κ.ἄ. μὲ τὸ τριμμένο μοναχικὸ ράσο, δούλεψαν σκληρὰ ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τῆς αἱματηρῆς δουλείας ποτίζοντας τὸ δένδρο τῆς ἐλευθερίας. Ἀναμφισβήτητα τὰ μοναστήρια μας κι' οἱ μοναχοὶ μας ἀπετέλεσαν τὴν σωστικὴ ἄγκυρα τοῦ Γένους. Ἄν

Ἑνοριακά

ΤΑ ΕΝΟΡΙΑΚΑ — ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ
ΤΟΥ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

7. Μερικαὶ πικραὶ ἀλήθειαι.

“Ὅσα ἐλέχθησαν ἀνωτέρω μᾶς βοηθοῦν νὰ ἐξαγάγωμεν μερικά συμπεράσματα πολὺ χρήσιμα διὰ τὴν ἐργασίαν ποὺ ἀρχίζομεν εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς ἐνορίας μας κατὰ τὸ νέον αὐτὸ σχολικὸν ἔτος.

Πρῶτον, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν μερικάς πικράς ἀληθείας. Ἀπωλέσαμε τὴν ἐπαφὴν μας μὲ τὴν νεότητα καὶ ἰδιαίτερος μὲ τὴν ἐφηβικὴν. Διεκόψαμεν τὸν διάλογον μετ’ αὐτῆς. Ἀδυνατοῦμεν ν’ ἀκολουθήσωμεν τοὺς νέους εἰς τὰ ἐνδιαφέροντά των, εἰς τὰς ἀναζητήσεις των, εἰς τὰ προβλήματα των. Δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ τοὺς βοηθήσωμεν. Νομίζομεν ὅτι θὰ λύσωμεν ὅλα τὰ προβλήματα τῶν νέων μας μὲ τὸν μονόλογον. Μὲ τὸ νὰ ὀμιλῶμεν δηλαδὴ μόνον ἡμεῖς. Καὶ εἶναι φυσικὸν νὰ δημιουργήσωμεν ἀνάλογον ἀντίδρασιν εἰς τοὺς νέους. Νὰ περιφρονήσουν δηλαδὴ τὴν δοκιμασμένην πεῖραν τῆς ζωῆς τῶν μεγάλων. Νὰ νομίσουν ὅτι δὲν ἔχουν πλέον τίποτε τὸ νέον καὶ ὠφέλιμον ν’ ἀκούσουν ἀπὸ τοὺς μεγάλους. “Ὅτι πρέπει ν’ ἀρχίσουν ἀπὸ τὸ μηδέν. Καὶ οὕτω κινδυνεύουν νὰ μὴ ἀντιληφθοῦν ὅτι αὐτὸ θὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν τελείαν ἀπώλειαν τοῦ προσανατολισμοῦ των. Τότε ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἐξέλθουν εἰς τὰς ὁδοὺς, νὰ διαμαρτύρωνται καὶ νὰ φωνασκοῦν. Οὕτως ἐξῆλθον προσ-

ἔλειπε ἡ ἄγκυρα αὐτῆ, πολὺ μακρὰ ἀπ’ τὰ ἱστορικά μας πεπραμένα θὰ ἦταν σήμερα ἡ πατρίδα μας, παρασυρμένη ἀπὸ τὰ ρεύματα τῶν κάθε λογῆς ἐχθρῶν καὶ τυράννων, ἀποκομμένη ἀπὸ κάθε στερεὸ τοῦ παρελθόντος της στοιχείου, ἄθυρμα στοὺς κόλπους τῶν κυμάτων τοῦ ἀφανισμοῦ. “Ὅμως ὄχι! Ἡθέλησεν ὁ Θεὸς νὰ σωθοῦμε. Νὰ περισώσουμε τὴν ὑπόστασί μας γιὰ νὰ συνεχίσουμε τὴν πορεία μας πάνω στὸν πλανήτη αὐτό. Καὶ δὲν γινήκαμε οὔτε Τοῦρκοι, οὔτε τῆς ἐσπερίας παράρτημα, ἀλλὰ διατηρήσαμε τὴ δύναμι τῆς ἀντιστάσεως ποὺ φάνηκε ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα τῆς μεγάλης μας ἐθνεγεσείας.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ
Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

φάτως εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ οἱ νέοι τῆς Γαλλίας. Καὶ ὅταν προσεπάθησαν ὠρισμένα πρόσωπα τῆς διανοήσεως νὰ ἀνακαλύψουν τί ἀκριβῶς ἐζήτουν οἱ νέοι αὐτοί, διεπίστωσαν ὅτι δὲν ἐζήτουν τίποτε τὸ συγκεκριμένον. Ἐζήτουν μόνον τὴν ἄρνησιν καὶ τὴν καταστροφὴν. Κινούμενοι ἐκ μιᾶς ἐσωτερικῆς ἀντιδράσεως πρὸς τοὺς μεγάλους καὶ πρὸς τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἑναντι τῶν προβλημάτων τῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τακτικὴν τῶν μεγάλων ἑναντι τῶν συγχρόνων προβλημάτων τῆς ζωῆς, ἐζήτουν ν' ἀνατινάξουν τὰ πάντα. Αὐτὰ δὲν συμβαίνουν μόνον εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν, καθὼς καὶ εἰς ἄλλας χώρας. Καὶ ἐὰν δὲν προσέξωμεν, θὰ συμβοῦν αὔριον καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν μας Χώραν. Καὶ εἰς τὰ ἰδικὰ μας παιδιὰ.

8. Σκοπὸς τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου.

Ἄλλὰ θὰ μοῦ εἴπητε, τί προτείνετε λοιπὸν σεῖς νὰ γίνῃ; Πῶς θέλετε νὰ ὀργανωθῇ ἡ ἐνοριακὴ μας ἐνότης, πῶς νὰ λειτουργήσουν τὰ Κατηχητικά μας Σχολεῖα;

Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ θέσωμεν τὸν βασικὸν σκοπὸν, εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει βάσει τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς μας νὰ ἀποβλέπῃ ἡ ἐργασία αὐτῆ.

Κατὰ τὸ παρελθὸν εἶχε δημιουργηθῇ ἡ ἐντύπωσις, ὅτι τὸ «Κατηχητικὸν Σχολεῖον» εἶναι ἀπλῶς ἓνα «Σχολεῖον», τὸ ὁποῖον σκοπὸν ἔχει νὰ μεταδίδῃ γνώσεις καὶ νὰ διαπλάσῃ χαρακτῆρας. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν, οἱ νέοι καλοῦνται ν' ἀποκτήσουν τὰς γνώσεις αὐτάς διὰ τοῦ «Κατηχητικοῦ Σχολείου».

Τοῦτο εἶναι ἀναμφιβόλως ἐσφαλμένον, διότι περιορίζει τὰ πλαίσια τῆς ἐνοριακῆς ἐργασίας μεταξὺ τῆς νεότητος. Καὶ ἡ ἐργασία αὐτῆ, διὰ νὰ κινήθῃ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς μας, πρέπει νὰ εἶναι κάτι περισσότερον ἀπὸ ἓνα «Κατηχητικὸν» καὶ ἀπὸ ἓνα Σχολεῖον. Ἡ κατήχησις γίνεται εἰς τὴν ὀρθόδοξον πατρίδα μας εἰς τὰ Σχολεῖα, μὲ συμμετοχὴν ὅλων τῶν παιδιῶν μας. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ ἱκανότης καὶ ὁ ζῆλος τῶν διδασκάλων τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ποικίλλει, ὅπως ἀκριβῶς ποικίλλει καὶ ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἱκανότης τῶν κατηχητῶν καὶ κατηχητριῶν μας καὶ ἐν γένει τῶν ἐνοριακῶν στελεχῶν. Τὰ περιορισμένα ὄρια τῆς ὀμιλίας αὐτῆς δὲν μοῦ ἐπιτρέπουν νὰ ἐπεκταθῶ ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ καὶ νὰ ὀμιλήσω περὶ τοῦ καθήκοντος τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. Ἐνταῦθα ἐπιθυμῶ νὰ ὑπογραμμίσω, ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν σήμερον «Κατηχητικὸν Σχολεῖον» ὀφείλει νὰ εἶναι κάτι πολὺ περισσότερον ἀπὸ ἓνα «Κα-

Α'

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

1

Ἔστω καὶ καθυστερημένα, ἡ χώρα μας προχωρεῖ ἐπιτέλους σὲ μία ὀργανωμένη, εὐρωπαϊκῆς ἀξιοποιήσεως, τηλεόραση μὲ ὅλες τὶς κοινωνικὲς συνέπειες καὶ τὰ ἐκπολιτιστικὰ ἐπακόλουθα.

Δεκάδες εἶναι οἱ ὥρες τῶν καθημερινῶν προγραμμάτων, ποὺ καθλώνουν τοὺς τηλεθεατὲς, καὶ τοὺς κάνουν ἀδύνατους, πολλές φορές, νὰ ἐγκαταλείψουν τὴ μαγεία τῆς εἰκόνας καὶ τὶς ζωντανὲς ἀποκαλύψεις τῆς ὀθόνης.

Ἐὰν ὑπολογιστῇ ὅτι τὶς τριακόσιες χιλιάδες συσκευὲς ποὺ ἐκπέμπουν σήμερα στὴν Πατρίδα μας τὶς παρακολουθοῦν τρία ἕως τέσσερα ἄτομα, ὑπερβαίνουν τὸ ἑκατομύριο οἱ Ἕλληνες τηλεθεατὲς αὐτὴ τὴ στιγμή.

2

Ἡ Τηλεόραση θεωρεῖται σήμερα κάτι τὸ αὐτονόητο. Ἐνα εἶδος πρώτης ἀνάγκης, ποὺ προκαλεῖ βέβαια ἀρκετὴ ψυχικὴ φθορά, ἀλλὰ ποὺ εἶναι καὶ μία πραγματικότητα μὲ τεράστιες εὐεργετικὲς δυνατότητες.

Καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν πραγματικότητα ἀπουσιάζει ἡ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐνῶ καὶ ἡ μικρότερη ἐπιχείρηση διαθέτει τὸ μονόλεπτο τηλεοπτικῆς ἐκπομπῆς, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν ἔχει οὔτε μία ἀπλῆ παρουσία, ἔστω καὶ ἐπίκαιρη, ἀφήνοντας ἓνα τεράστιο πεδίο ἐπηρεασμοῦ, πληροφορήσεως, διδασκαλίας καὶ συνεχοῦς ἐπαφῆς μὲ τὴν Κοινὴ Γνώμη καὶ μὲ τοὺς πιστοὺς της, ἀνεκμετάλλευτο.

τηχητικὸν» ἢ ἓνα «Σχολεῖον». Ὅφειλε νὰ εἶναι ἓνα τμημα τῆς ἐνορίας, δηλαδὴ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ τοῦτο, διότι συγκεντρώνει τὰ νέα μέλη μιᾶς συγκεκριμένης ἐνορίας, βοηθεῖ αὐτὰ νὰ συνειδητοποιήσουν τὴν θέσιν των εἰς αὐτὴν, τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματά των καὶ νὰ ζήσουν κατὰ τρόπον ἀνάλογον πρὸς τὴν ἡλικίαν των τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας.

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. Δρ Α. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐν τούτοις καὶ ἡ Τηλεόραση στὰ χέρια τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἀποβῆ ἓνα νέο Μέσον ἐκφράσεως, δίχως νὰ χαθῆ ὁ σεβασμός μας πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τὶς παραδόσεις (21). Θὰ ἀποκτήσῃ τὴ δυνατότητα νὰ πάρῃ μέρος στὴ δεσποτεία τῆς φωτογραφίας — εἰκόνας, ὄχι γιὰ νὰ ἰσοπεδώσῃ τὶς ἀνθρώπινες ὑπάρξεις καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ προσωπικὸ τους γνώρισμα, ὅπως γίνεται δυστυχῶς, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἀπὸ τὴ μαγεία τῆς ὀθόνης στὰ μυστήρια τοῦ λόγου, τῆς πίστεως καὶ νὰ περιγράψῃ ζωντανὰ τὸν παράδεισο τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τὸ ἄγχος τοῦ βιασμοῦ καὶ τῆς διαλύσεως στὴν ἐποχὴ μας.

3

Δὲν εἶναι μόνον ὁ Ὀδυσσεὺς ποὺ ἔγινε αὐτὸς ποὺ ὑπῆρξε, γιὰ τὶ «πολλῶν δ' ἀνθρώπων εἶδεν ἄστεα καὶ νόων ἔγνων». Οὔτε ὁ Κομφούκιος, ποὺ εἶπε ὅτι «μία εἰκόνα ἀποδίδει τόσο, ὅσο 10.000 λέξεις. Οὔτε ἀκόμα καὶ ὁ Πλάτων, ποὺ ὑποστήριξε ὅτι «ἡ ὄραση εἶναι ἡ αἰτία μιᾶς μεγάλης ὠφέλειας γιὰ τοὺς ἀνθρώπους...». Ἄλλὰ πιὸ πολὺ, αὐτὸ ποὺ ζοῦμε καθημερινὰ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι. Ἡ διαπίστωση, ὅτι τὴ θέση τοῦ κυρίαρχου λόγου καθημερινὰ παίρνει ἡ εἰκόνα. Ὁλόκληρος ὁ ἀνθρώπος μεταμορφώνεται σήμερα κάτω ἀπὸ τὴ δεσποτεία τῆς φωτογραφίας, τῶν σλάιντς, τῆς ἀφίσσας, τῆς διαφημίσεως, τῶν «κόμικς» καὶ τῶν διαφόρων συμβόλων καὶ σημείων ποὺ ἐπιζητοῦν νὰ κεντρίζουν καὶ νὰ ἱκανοποιοῦν τὸ πεινασμένο μάτι. Ἐνῶ παράλληλα ὁ κινηματογράφος καὶ ἡ τηλεόραση φέρνουν τὸν κόσμον, πέρα ἀπὸ τὴν ἱκανοποίηση καὶ σὲ δρόμους βιαστικούς, βολικούς, ἀσυλλόγιστους, ποὺ δείχνουν, ὅτι ὀδηγοῦν στὴν ἰσοπέδωση, στὴν ἀποβλάκωση, στὸ ἀδιέξοδο. (22).

Οἱ ρινόκεροι τοῦ Ionesco καὶ οἱ χοῖροι τῆς Κίρκης εἶναι μεταμορφώσεις καὶ φαντάσματα τῆς ἐποχῆς μας, ποὺ δέχονται καθημερινὰ τὴν πίεση καὶ τὴν βία τῶν Μέσων ἐπικοινωνίας καὶ ἰδιαίτερα τῆς εἰκόνας, μέσα σ' ἓνα σκοτεινὸ, πνευματικὸ περιβάλλον.

4

Ἐντούτοις καὶ ἡ Τηλεόραση μπορεῖ νὰ ἀποβῆ ἓνα ἄριστο Μέσον ἐπικοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Διαμέσου αὐτῆς μπορεῖ καὶ κείνη νὰ πληροφόρησῃ τὴν Κοινὴ Γνώμη, νὰ ἐνημερώσῃ, νὰ ψυχαγωγῆσῃ, νὰ διαφημίσῃ, νὰ προβάλῃ, νὰ διδάξῃ, νὰ κατηχήσῃ καὶ νὰ ἐπηρεάσῃ ἓναν ὀλόκληρον κόσμον.

«Δῶστε φῶς καὶ ὁ λαὸς θὰ βρῆ τὸ δρόμο του», γράφει ὁ Δάντης. Καὶ ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἐκπέμπῃ πιά τὸ Φῶς της μέσα στὸ χάος καὶ ἀπὸ τὴν Τηλεόραση, τὸν Κινηματογράφο. «... Ἀπ' ὅλες

τις αίσθήσεις κείνη πού διακατέχεται από την ανάγκη, θά λέγαμε, ἐνός συνεχοῦς ἐρεθισμοῦ, εἶναι ἡ ὄραση» (1).

Τί σημαίνει αὐτό γιά τήν Ἐκκλησία, πού δέν ἔχει νά παρουσιάση μύθους καί ψευδαισθήσεις ἀλλά τήν ἀλήθεια; (13).

5

«Ἄς γίνη Φῶς» λοιπόν! Ἡ ἐλπίδα σύντομα μετατρέπεται σέ βεβαιότητα καί σέ πραγματικότητα εὐθύνης.

Πλησιάζει ὁ καιρός πού καί ἡ Τηλεόραση θά φιλοξενήσῃ τήν Ἐκκλησία καί τήν φωτεινή παρουσία της μέ ὅλες τίς κοινωνικές καί πνευματικές εὐλογημένες συνέπειές της.

6

Ἐκτός ἀπό πολλά χρόνια ἤδη στή Γερμανία, στήν Ἰταλία, στή Γαλλία καί στήν Ἀμερική μεταδίδονται ἐξάίτια θρησκευτικά τηλεοπτικά προγράμματα, πού κρατοῦν τοὺς τηλεθεατῆς σέ μία ἐποικοδομητική ἐπικοινωνία, ἐνῶ παράλληλα ἐνημερώνουν καί πληροφοροῦν καθημερινά τήν Κοινή Γνώμη γιά τήν «ἄλλη» λύση, τή λύση τῆς πίστεως, πού ὑπάρχει σ' ὅλα τὰ ἀνθρώπινα προβλήματα.

Αὐτό εἶναι δυνατὸν νά γίνη καί στή Χώρα μας.

Σέ μία ἐποχὴ συνεχοῦς προπαγάνδας, προσηλυτισμοῦ, πιεστικῆς διαφημίσεως καί ιδεολογικῆς βίας, καί ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας καλεῖται μέ ρεαλιστικὸ τρόπο νά ἐμφανιστῇ στήν ὀθόνη τῆς Τηλεόρασεως. (4).

«Θά φθάσῃ κάποια μέρα, πού τὰ παιδιὰ θά ἔχουν τρεῖς γονεῖς γιά νά μεγαλώσουν: τὸν πατέρα τους, τὴν μητέρα τους καί τήν τηλεόραση», γράφει ὁ Al. Clarke. Καί ἡ ὑπαρξὴ αὐτοῦ, τοῦ τρίτου γονιοῦ εἶναι ἤδη πραγματικότητα μέ σοβαρώτατες κοινωνικὲς ἐπιπτώσεις.

Πότε θά ἀρχίσῃ νά ἀσχολῆται μαζί του ἡ Ἐκκλησία;

7

Ἐνάντια στὰ προγράμματα πού ὑπάρχουν σήμερα καί σέ κείνα πού θά μπορούσε νά προγραμματίσῃ ἡ Ἐκκλησία δυνατὸν νά εἶναι καί μερικά, πού ὅπωςδήποτε θά ἔχουν εὐεργετικὴ ἀπήχηση. Ἀβίαστα θά ἐπικρατήσουν καί ἴσως σπάσουν τὰ φράγματα τῆς παγερότητος καί τῆς δυσπιστίας.

Μποροῦν λοιπόν νά μεταδοθοῦν ἴσως:

1. Πρωινή καί βραδυνὴ προσευχή. Ἡ ὀθόνη νά ἀνοίγῃ καί νά κλείνῃ μέ τήν ἐπίκληση καί τήν εὐχαριστία πρὸς τὸ Θεό.

2. Ἑβδομαδιαῖο, πεντάλεπτο κήρυγμα, ἀπὸ νέους, ἱκανοὺς ἱερεῖς, ποὺ δὲ θὰ φοβηθοῦν νὰ ἀναφερθοῦν σὲ καυτὰ, σύγχρονα προβλήματα πίστεως καὶ χριστιανικῆς δεοντολογίας.

3. Θρησκευτικὰ θέματα, ἀπὸ ἔμπειρους ὁμιλητὲς κύρους μὲ εἰκόνες, πίνακες, σιατιστικὰ στοιχεῖα.

4. Ξεναγήσεις γνωριμίας καὶ προβολῆς σὲ ἀρχαιολογικοὺς χριστιανικοὺς χώρους, μουσεῖα, μονές, ἰδρύματα, Ἱερὸς Μητροπόλεις, ἱστορικοὺς ἱεροὺς ναοὺς.

5. Συνεντεύξεις ἢ συζητήσεις πάνω σὲ σύγχρονα προβλήματα ψυχολογίας, κοινωνιολογίας, παιδαγωγικῆς.

6. Παρουσίαση τοῦ μεγάλου κοινωνικοῦ καὶ προνοιακοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας μὲ φωτογραφικὰ ντοκουμέντα.

7. Θεῖες Λειτουργίες καὶ θρησκευτικὲς ἑορταστικὲς ἐκδηλώσεις, κ.ἄ.

8. Εἰκόνες ἀπὸ τῆ ζωῆ τοῦ Χριστοῦ.

9. Εἰκόνες καὶ θέματα ἀπὸ τὸ βίο τῶν ἁγίων.

10. Ἐπιλογή ἀπὸ τὴν πλοῦσια σὲ θέματα καὶ εἰκονογραφικὸ ὕλικὸ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας.

8

Μετὰ τὸ ραδιόφωνο καὶ τὸν κινηματογράφο ἡ ἀξίωση γιὰ εἰκόνες καὶ φωτογραφίες εἶναι ἔντονη καὶ μέσα σ' ἓνα κόσμο ποὺ ἀποδέχεται τὴ χριστιανικὴ ἀλήθεια καὶ πιστεύει.

Σ' αὐτὴν, τὴν ἀνυποχώρητη ἀξίωση ἡ Ἐκκλησία προσέρχεται μὲ τὴ βεβαιότητα, ὅτι στὰ χέρια τῆς ἡ Τηλεόραση θὰ γίνη ἓνα ἁγιασμένο Μέσον ἐπικοινωνίας μὲ τὸ ποίμνιό τῆς καὶ προβολῆς τοῦ ἔργου τῆς «... ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα...» (Μτθ. ε', 16).

Θὰ βρίσκεται μέσα στὸ σπίτι τοῦ ἄλλου, ὅπως γίνεται καὶ μὲ τὸ ραδιόφωνο, ἡ προσευχή, ἡ θεία Λειτουργία, ὁ ἱερὸς λόγος, ἡ παρουσία τοῦ κληρικοῦ, ἡ εὐλογία τῆς ἁγιασμένης εἰκόνας.

Ἡ κλεψύδρα ὅμως τοῦ χώρου δὲν ἐπιτρέπει μία συστηματικὴ ἀνάλυση τῶν κοινωνικῶν, πνευματικῶν καὶ ψυχολογικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς προσφορᾶς αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας (1). Ἐν τούτοις μποροῦμε, πρὸς τὸ παρὸν μόνο, νὰ φανταστοῦμε τὴ θρησκευτικὴ εἰσβολή (!) τῶν τηλεοπτικῶν κυμάτων μέσα στὶς 300.000 σπίτια ποὺ διαθέτουν συσκευὲς αὐτῆ τὴν ὥρα.

Κι' ἀκόμα, τί πυρῆνες, τί στελέχη, τί προϋποθέσεις καὶ τί

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

189. Δύναται ὁ ἱερεὺς νὰ τελέσῃ ἐξ ἀνάγκης τὴν θεϊὰν λειτουργίαν ἄνευ ἱεροψάλτου καὶ νεωκόρου; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Χ.).

Ἡ ὑπ' ἀριθμ. 50 ἐρώτησις ἀνεφέρετο στὸ πρῶτο μέρος τοῦ ἐρωτήματος αὐτοῦ, στὸ ἂν δύναται ὁ ἱερεὺς νὰ τελέσῃ τὴν θεϊὰν λειτουργίαν χωρὶς ἱεροψάλτην. Ἐξετάσαμε τότε διὰ μακρῶν τὸ θέμα αὐτό. Συνοψίζομε, ὅτι ἀπαραίτητος ὅρος γιὰ τὴν τέλεσιν τῆς θεϊαῖς λειτουργίας εἶναι ἡ παρουσία τοῦ λαοῦ, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸς ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ἓνα καὶ μόνο ἄτομο. Ὁ ἱεροψάλτης ἐκπροσωπεῖ τὸν λαὸν στὸν διάλογό του μετὰ τὸν ἱερέα καὶ ἀπαντᾷ ἀντὶ τοῦ λαοῦ καὶ ψάλλει ὅσα τροπάρια ἀνήκουν σ' αὐτόν, ἐφ' ὅσον ὁ λαὸς δὲν εἶναι σὲ θέσιν ἢ ἀπὸ συνήθεια δὲν θέλει νὰ ἀναλάβῃ ὁ ἴδιος τὸν ρόλο ποὺ τοῦ ἀνήκει στὴν θεϊὰν λειτουργίαν. Τὸ ἰδεῶδες εἶναι νὰ τελεῖται πάντοτε ἡ θεϊὰ λειτουργία μετὰ τὴν παρουσία ἀνθρώπου ἰκανοῦ νὰ ψάλλῃ τὰ διάφορα λειτουργικὰ τεμάχια γιὰ νὰ εἶναι ἡ τέλεσις τῆς ἀνάλογος πρὸς τὴν ἱερότητά της καὶ ἀνταξία τοῦ δοξολογουμένου Θεοῦ. Ἐν ἀνάγκῃ ὅμως, ἰδίως σὲ ἰδιωτικὰς λειτουργίας, ὅταν ἡ ἐξεύρεσις καταλλήλου προσώπου δὲν εἶναι δυνατὴ, ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ καθοδηγήσῃ τοὺς παρισταμένους νὰ ἀπαντοῦν ἢ νὰ ἀπαγγέλλουν, ἔστω καὶ κατὰ τὸν ἀπλούστερο τρόπο, ὑπὸ τύπον ἀναγνώσεως, ὅ,τι προβλέπεται νὰ ψαλῆ ἀπὸ τὸν λαόν. Ὁρισμένα δυσκολώτερα μέλη, ὅπως τὸ χερουβικὸν καὶ τὸ «Ἄξιόν ἐστιν...»μποροῦν νὰ ψαλοῦν ἀπὸ τὸν ἱερέα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν

ἔργο ὑποδομῆς μπορεῖ νὰ προετοιμάζεται σιγά-σιγά, ἀλλὰ σταθερά, γιὰ μία μελλοντικὴ, περισσότερο ἀποφασιστικὴ ἐπιδίωξις!

Ὁραματίζομαι τὴν μέρα τῆς ἰδρύσεως ἑνὸς ὀργανισμοῦ «Τύπου, Ραδιοφωνίας, Τηλεοράσεως καὶ Κινηματογράφου» τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ τὸ δίχτυό του θὰ καλύπτῃ ὀλόκληρην τὴν Χώραν μας, καὶ ριγῶ ἀπὸ συγκίνηση!

Ἕνας λαὸς καλὰ πληροφορημένος εἶναι σύγχρονα καὶ ἐλεύθερος.

Καὶ ἓνα ποίμνιον καλὰ καὶ συνέχεια πληροφορημένο γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴν ἀλήθεια, πιστεύει σωστὰ καὶ βιώνει ἐνεργά.

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Σ. ΦΕΡΟΥΣΗΣ

τῶν εὐχῶν ἢ καὶ νὰ ἀναγνωσθοῦν καὶ αὐτὰ ἀπλᾶ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς.

Γιὰ τὸ δεύτερο σκέλος τῆς ἐρωτήσεως ἰσχύουν πάλι τὰ ἴδια. Ἀσφαλῶς καὶ ἐδῶ τὸ ἰδεῶδες εἶναι νὰ ὑπάρχη κάποιον καταλλήλο καὶ ἔμπειρον πρόσωπο πού νὰ διακονῇ κατὰ τὴν τέλεσι τῆς θείας λειτουργίας στὸ ἄγιο βῆμα — ὁ νεωκόρος — γιὰ νὰ τελῇ ὁ ἱερεὺς ἀπερίσπαστος τὸ μυστήριον. Ἐλλείψει ὅμως αὐτοῦ μπορεῖ νὰ τελεσθῇ ἡ θεία λειτουργία τῇ βοήθειᾳ κάποιου ἄλλου προσώπου, πού καθοδηγούμενο καταλλήλως ἀπὸ τὸν ἱερέα θὰ τοῦ ἐτοιμάσῃ τὸν θυμιατό, τὸ ζέον, τὸ ἀντίδωρο καὶ θὰ κρατήσῃ τὸ θυμιατήριον καὶ τὴν λαμπάδα κατὰ τὰς εἰσόδους. Καὶ στὶς περιπτώσεις ἐκεῖνες πού δὲν παρίστανται στὸν ναὸ ἄρρενα ἄτομα γιὰ νὰ διακονήσουν στὸ βῆμα, πάλι μπορεῖ ὁ ἱερεὺς νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειαν τῶν παρισταμένων γυναικῶν γιὰ τὰ ἐκτὸς τοῦ βήματος, ὅπως γιὰ τὴν προετοιμασίαν τοῦ ζέοντος, τοῦ θυμιατοῦ, τὴν κηροφορίαν κλπ., ὅπως γίνεται καὶ στὰ γυναικεῖα μοναστήρια. Τὰ ὑπόλοιπα θὰ προσπαθήσῃ νὰ τὰ συμπληρώσῃ ὁ ἱερεὺς μόνος του.

Πάντως καὶ στὴν περίπτωσι ἐλλείψεως ἱεροψάλτου καὶ στὴν περίπτωσι ἐλλείψεως νεωκόρου, ὅταν ὁ ἱερεὺς θὰ εἶναι ἀναγκασμένος ἐν μέρει νὰ ἐκτελῇ καὶ τὰ καθήκοντα ἐκείνων, δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ ὅτι ἔργο δικό του εἶναι νὰ προσφέρῃ τὴν θυσίαν καὶ νὰ προσεδρεύῃ στὸ θυσιαστήριον. Αὐτὸ τοῦ ἐπιβάλλει νὰ ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτὸ ὅσο τὸ δυνατόν λιγώτερο καὶ νὰ μὴ περισπᾶται ἀπὸ ἀλλότρια καὶ δευτερευούσης σημασίας ἔργα.

190. Διατί εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς κατηχήσεως σφραγίζομε τὸ πρόσωπο τοῦ μέλλοντος νὰ φωτισθῇ λέγοντες «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς...»; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Ὁ. Στιβακτάκη).

191. Διατί, ἐνῶ ἐκάστη ἀκολουθία ἀρχεῖται μὲ τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν...» καὶ τρισάγιο, ἡ ἀκολουθία τῆς κατηχήσεως ἀρχίζει ἀμέσως μὲ τὴν εὐχὴ «Ἐπὶ τῷ ὀνοματί σου, Κύριε...»; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Ὁ. Στιβακτάκη).

Γιὰ τὸ δεύτερον ἐρώτημα γράψαμε στὴν ἀπάντησι στὶς ὑπ' ἀριθμ. 90 καὶ 91 ἐρωτήσεις. Ἡ εὐχὴ «εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον» καὶ οἱ ἀφορισμοί, ἡ ἀπόταξις καὶ ἡ σύνταξις καὶ ἡ ὁμολογία πίστεως πού ἀκολουθοῦν δὲν συνιστοῦν ἰδιαίτερα ἐκκλησια-

στική ακολουθία, αλλά ανεξάρτητες προβαπτισματικές πράξεις, πού ἐγίνοντο στήν ἀρχαία ἐκκλησία χωριστά ἀπό τὸ ἅγιο βάπτισμα σὲ διάφορες εἰδικές γιὰ τοὺς κατηχουμένους προπαρασκευαστικές συνάξεις. Μετὰ τὴν ἐπικράτησι τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ ἔχασαν τὴν ἀρχικὴ τῶν σπουδαιότητα καὶ συνεκεντρώθησαν πρὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, στήν θέσι στήν ὁποία καὶ σήμερα εὐρίσκονται. Μετὰ τὸν ἸΔ' αἰῶνα ἐγίνε ἀπόπειρα νὰ ἐνταχθοῦν στὰ πλαίσια μιᾶς συνήθους ἀκολουθίας, γι' αὐτὸ βρίσκομαι σὲ ὠρισμένα χειρόγραφα τῆς ἐποχῆς αὐτῆς νὰ προτάσεται ὁ συνηθισμένος τύπος τῆς ἐνάρξεως τῶν ἀκολουθιῶν, τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν...», καμμιά φορὰ καὶ τὸ τρισάγιο, σπανιώτερο δὲ καὶ μερικά τροπάρια σχετικὰ πρὸς τὸ βάπτισμα, ὅπως τῶν Θεοφανείων, τοῦ Προδρόμου κλπ. (κώδικες Ἀθηνῶν 664, 665, 669, S. 696). Δὲν ἔλειψε καὶ ἡ ἀπόπειρα νὰ κατακλεισθῇ ἡ «ἀκολουθία» αὐτὴ καὶ μὲ ἀπόλυσι (Ἀθηνῶν 851). Εὐτυχῶς ὅμως καὶ τὰ χειρόγραφα καὶ τὰ ἐντυπα, τοῦλάχιστον τὰ περισσότερα, ἔμειναν πιστὰ στήν ὀρθὴ ἀρχαϊκὴ μορφή τῆς ομάδος αὐτῆς τῶν προβαπτισματικῶν τελετῶν, πού δὲν χρειάζεται οὔτε εὐλογητό, οὔτε τρισάγιο, οὔτε τροπάρια ἢ ἀπόλυσι, γιὰτὶ δὲν εἶναι καὶν ἀκολουθία ὅπως τὴν ἐνοοῦμε σήμερα.

Τὸ «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς...» καὶ ἡ σφράγις τοῦ προσώπου τοῦ κατηχουμένου πού τὸ συνοδεύει δὲν εἶναι σημεῖο ἐνάρξεως τῆς ἀκολουθίας, ἀνάλογο πρὸς τὰ προηγούμενα, ἀλλὰ εἶναι ἡ παλαιὰ ἀρχικὴ σφραγίς πού ἐδίδοτο στοὺς κατηχουμένους πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς εὐχῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἐνετάσσοντο στὰς τάξεις τῶν κατηχουμένων. Αὐτὴ μαρτυρεῖται ἀπὸ τὰ χειρόγραφα καὶ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ κώδικες προτάσσουν τῆς εὐχῆς «εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον» τὴν διάταξι: «σφραγίζει (ὁ ἱερεὺς) τὸ μέτωπον αὐτοῦ (τοῦ κατηχουμένου) καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος» (Βαρβερινὸς 336, Ἀθηνῶν 662, 670, 685, 1910, 2086), ἢ «σφραγίζει αὐτοῦ τὸ μέτωπον ἕως τοῦ στήθους τρίτον ποιῶν καὶ σταυροῦς τρεῖς μετὰ τῆς χειρὸς» (Σινᾶ 968), ἢ «σφραγίζει αὐτοῦ τὸ μέτωπον ἕως τοῦ στήθους τρίτον» (Ἀθηνῶν 573, 667), ἢ «σφραγίζει τὸν παιῖδα» (Ἀθηνῶν 665). Γιὰ τὴν σφραγίδα αὐτὴ ὁμιλεῖ καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ὁ Διοσύνιος Ἀρεοπαγίτης καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι Πατέρες τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης ἐρμηνεύει καὶ τὸ νόημα τῆς σφραγίσεως αὐτῆς: «τρὶς σφραγίσας (ὁ ἱερεὺς) πάλιν τῇ χειρὶ τῶ σημείῳ τούτῳ τῶ σταυρικῶ, διὰ τὸ Ἄϊ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με καὶ ἐν τῶ μετώπῳ τε... διὰ τὸ νοητικὸν καὶ ἐν τῶ στόματι διὰ τὸ λογικὸν καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ διὰ τὸ ζωτικόν...» (Διάλογος..., κεφ. ΕΒ'). Ἡ σφραγίς συνωδεύετο καὶ ἀπὸ ἐπίκλησι τῆς ἁγίας Τριά-

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

Ο Ν΄ ΨΑΛΜΟΣ

Γ΄

« Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου καὶ πνεύματι ἡγεμονικῶ στήριξόν με». Αὐτὴ ἡ ἀγαλλίαση δὲν εἶναι συναισθηματικὴ καὶ στατικὴ. Δὲν εἶναι μιὰ ἀνακούφιση, ἀλλὰ ἓνα ἀφετηριακὸ γεγονός, μιὰ χαρωπὴ ἐξόρμησις. Μὲ τὴ μετάνοια ἀπαλλασσόμαστε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ ξεκινᾶμε σ' ἓνα ἀγῶνα, τὸν ἀγῶνα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ἀγῶνα κρατερό, δύσκολο καὶ ἀκοίμητο.

Ἡ σωτηρία μας εἶναι μιὰ διπλῆ πληροφορία τοῦ Πνεύματος: ὅτι τὸ παρελθὸν δὲν ἰσχύει καὶ ὅτι τὸ μέλλον μποροῦμε νὰ τὸ κερδίσουμε. Ἡ χαρὰ ποῦ μᾶς διακατέχει, ξεπερνᾷ τὴν ἀνακούφιση ἀπὸ τὸ σπάσιμο τῶν δεσμῶν καὶ ξεχύνεται σὰν αἰσιοδοξία στὸ μέλλον, ἓνα μέλλον ἀγῶνος. Γιὰ νὰ φέρουμε σὲ πέρας αὐτὸν τὸν προκείμενο ἀγῶνα, ἔχουμε ἀνάγκη, πλάϊ στὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὴν ὄρμῃ τῆ δικῆ μας, νὰ ὑπάρξῃ ἡ στήριξις, ἡ συμπαράστασις, ἡ βοήθεια, ἡ προτροπὴ, ἡ παρηγοριὰ ἐνὸς πνεύματος «ἡγεμονικοῦ», ἐνὸς πνεύματος ποῦ δὲν παραδέχεται συμβιβασμούς, ὑποτροπές, ἡττήματα, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀκατάσχετη καὶ ἐπιβλητικὴ δύναμή του ἐξασφαλίζει τὴ νίκη.

Αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἐμφυσᾷ μέσα μας ὁ Θεός, πνεῦμα ἀντίστοιχο στὴ δική του μεγαλωσύνη καὶ στὴν ἀξιοπρέπεια τῆς ἀνθρώπινης ὑποστάσεως. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα κρατεῖ τοὺς Ἁγίους σὲ μιὰ ἀγερωχία ἀπέναντι τῶν ὑποβολῶν, τῶν θελγῆτρων καὶ τῶν φοβῆτρων, ποῦ τὸ πονηρὸ πνεῦμα ξεσηκώνει καὶ παρατάσσει γιὰ νὰ τοὺς λυγίσῃ τὸ φρόνημα καὶ νὰ τοὺς συντρίψῃ. Εἴμαστε ἡ θεία εἰκόνα, ἡ «εἰκὼν τῆς ἀρρήτου δόξης» τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀφήσουμε αὐτὴ τὴ δόξα, αὐτὴ τὴν αἴγλη, αὐτὴ τὴν ὑπέροχη ἀξία στὴ διάθεσι τοῦ κακοῦ, στὴν ἀπώλεια.

δος, ὅπως καὶ ἀπὸ ἄλλες περιπτώσεις μᾶς εἶναι γνωστὸ καὶ ὅπως ρητῶς μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν κώδικα Ἀθηνῶν S. 724: «καὶ σφραγίζει αὐτὸν ἐν τῷ μετώπῳ καὶ τῷ στόματι καὶ τῷ στήθει λέγων: Ἐἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς...»).

Φ.

Πρέπει νὰ εἶμαστε ταπεινοὶ ἀπέναντι στὸν Θεὸ καὶ ὑπερήφανοι ἀπέναντι στὸν διάβολο. Τὸ θέλημα αὐτοῦ τοῦ τελευταίου τὸ καταπατοῦμε, ἀκατάδεχτοι, περιφρονητικοί, μὲ συναίσθηση ὅτι δὲν ταιριάζει στὴν ἀξία καὶ στὴν τιμὴ ποὺ μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός.

«Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσιν». Κανεὶς δὲν σώζεται μόνος. Κατέχοντας τὸν Χριστό, νοιώθουμε τὴν ἀνάγκη «ἐπικειμένην» (Α΄ Κορ. θ΄ 16), νὰ τὸν μεταδώσουμε καὶ στοὺς ἄλλους, νὰ κάνουμε ἔργο εὐαγγελιστικό. Πραγματικά, ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ μόνος πλοῦτος ποῦ, ἀντίτιθετα μὲ τὸν ὑλικοῦ, τὸν διατηρεῖ καὶ τὸν ἀυξάνει κανεὶς ὅσο πιὸ πολὺ τὸν μεταδίδει. Μιὰ ἰδιαίτερη προσφορὰ εὐγνωμοσύνης, ὅταν βροῦμε τὴν ἀληθινὴν ζωὴν, εἶναι νὰ τὴν κηρύξουμε στοὺς ἄλλους, σ' αὐτοὺς ποῦ, ὅπως καὶ ἡμεῖς ὡς χθές, ἔξακολουθοῦν νὰ βρίσκονται στὸ σκοτάδι τοῦ θανάτου (Ματθ. δ΄ 16), στὴν ἀγνοιά τους, στὴν ἀπιστία, ἀποκομμένοι ἀπὸ τὸν Θεό, ἔξω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου. Εἶναι μιὰ προσφορὰ αὐθόρμητη, μὲ βαθεῖα καὶ κρυστάλλινα κίνητρα, τὰ κίνητρα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης.

Συνήθως, μιὰ μετάνοια δὲν εἶναι ἓνα ξεχωριστὸ καὶ μοναδικὸ γεγονός. Ἐμπνέει καὶ ἄλλες. Καὶ ἡ ἴδια: ὡς ἐποικομοδητικὸ καὶ ἀφυπνιστικὸ γεγονός. Καὶ ὅ,τι τὴν ἐπακολουθεῖ: μιὰ ζωὴ ἀφωσιωμένη στὸν Θεό, γεμάτη ἀκτινοβολία ἀποστολική, μὲ λόγια καὶ πρὸ παντός μὲ ἔργα. Ὁ λύχνος τότε εἶναι τοποθετημένος πάνω στὸν λυχνοστάτη καὶ λάμπει ὀλόγυρα (Ματθ. ε΄ 15).

«Ρῦσαί με ἐξ αἱμάτων, ὁ Θεός, ὁ Θεός τῆς σωτηρίας μου· ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου». Κραυγὴ ἐκ βαθέων. Ὅχι μονάχα ἀπὸ τὰ κατάβαθα τοῦ εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀντικειμενικὴ ἄβυσσο τῆς καταστάσεως καὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ἁμαρτίας. Ποιὸς ἄλλος μπορεῖ νὰ μᾶς τραβήξῃ ἀπὸ ἐκεῖ κάτω; Μονάχα ὁ παντοδύναμος καὶ πανάγαθος Θεός. Καὶ ὅταν συμβῆ αὐτό, ἡ χαρὰ μας εἶναι νὰ δοξάζουμε τὸν σωτῆρα μας, Αὐτὸν ποῦ μᾶς γλύτωσε ἀπὸ τὸν πνευματικὸ θάνατο. Ἡ ζωὴ μας θὰ εἶναι ἓνας ὕμνος εὐγνωμοσύνης, μὲ θέμα τὴ γλυκυτάτη πραγματικότητα τῆς σωτηρίας μας, τῆς δικαιοσέως μας ἀπὸ τῆς θεῖας χάρις. Ἐνα μεγαλυνάριο πρὸς τὴ θεῖα ἀγάπη. Μιὰ εὐχαριστήρια ὠδὴ πρὸς «τὸν Θεὸν τὸν σώζοντα». Ὅχι μόνο μὲ τὴ γλῶσσα, ἀλλὰ καὶ μὲ ὄλο μας τὸν βίον, βίον ἀρετῆς καὶ ἐπιδόσεων στὸ πνευματικὸ στάδιο.

«Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου». Πνευματοκίνητη θὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ὕμνωδία, ἐμ-

πνευσμένη ἀπὸ τὸν Παράκλητο, πού μᾶς δίνει ὅλη τὴν κατάνυξη καὶ τὴ συναισθηματικὴ εὐφορία τῶν καλῶν σχέσεων μὲ τὸν Θεό. Ἡ λατρεία, ἐκλογή καὶ πράξι τοῦ ἐλεύθερου ἀνθρώπου, εἶναι ἀπὸ μιὰ οὐσιώδη ἄποψη αὐτοαγάπησι τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς μᾶς ἐμπνέει ὅ,τι ἀξίζει νὰ τοῦ προσφέρουμε σὲ ἔνδειξι πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως. Αὐτὸς εἶναι πού μᾶς ἀνοίγει τὰ χεῖλη καὶ κάνει τὸ στόμα μας νὰ ἀναγγέλλῃ τὴν αἴνεσίν του. Γι' αὐτὸ καὶ τόσο συχνὰ καὶ ἀβίαστα χρησιμοποιοῦμε προσευχητικὰ καὶ ὑμνητικὰ μέρη τοῦ λόγου του — τῆς Ἁγίας Γραφῆς — στὴ λατρεία καὶ στίς κατ' ἰδίαν προσευχῆς μας.

«Ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἅν' ὀλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις». Ἡ θυσία, στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα συστατικὰ τῆς λατρείας. Ἀλλὰ τὸ νόημά της ἦταν πνευματικόν. Ὅπως δίδαξαν ἰδίως οἱ Προφῆτες, ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀνάγκη θυσιῶν ὑλικῶν γιὰ νὰ ἐξευμενισθῇ. Ὅ,τι τὸν ἐνδιαφέρει, εἶναι ἡ διάθεσι τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἐσωτερικὸς του κόσμος. Ἡ ὑλικὴ θυσία καὶ προσφορὰ εἶναι ἓνα δεῖγμα, μιὰ ἐκδήλωσι αὐτῆς τῆς διαθέσεως.

Ὁ Δαυὶδ ἔδω καὶ στὸν ἐπόμενον στίχο τονίζει αὐτὴ τὴν ἀλήθεια. Ἄν θέλησες κάποια θυσία ἐκ μέρους μου — λέγει στὸν Θεὸ — σοῦ τὴν ἔχω ἤδη προσφέρει. Καὶ δὲν εἶναι μιὰ θυσία ὑλικὴ καὶ ἐξωτερικὴ, ὅπως τὸ σφαγμένο καὶ παραδομένο στίς φλόγες τοῦ θυσιαστηρίου ζῶο.

«Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον· καρδίαν συντετριμμένην καὶ ταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει». Ἡ θυσία στὴν ὁποία ἀρέσκεται καὶ πού θέλει ὁ Θεός, εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ συντριβή, ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀπεριόριστη μετάνοια, τὸ νὰ μισήσουμε τὸν «παλαιὸν ἄνθρωπον» καὶ νὰ λαχταροῦμε τὸν «καινόν». Ὁ Θεὸς ἀπωθεῖ καὶ ἀποδοκιμάζει τίς ὑλικὰς θυσίας, ὅταν δὲν συνοδεύονται ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἀλλαγὴ καὶ πόθο ἀγνὸ τῆς ἀληθινῆς θρησκείας. Ποτὲ ὅμως δὲν θὰ ἀδιαφορήσῃ καὶ δὲν θὰ φερθῇ χωρὶς ὑπόληψι ὅταν ἔχη μποροστά του μιὰ καρδιά συντετριμμένη καὶ ταπεινωμένη ἀπὸ μόνη της, μιὰ καρδιά κυριαρχημένη ἀπὸ τὴ συναισθησι τῆς ἁμαρτωλότητός της. Αὐτὴ εἶναι ἡ προσφορὰ πού θέλει ὁ Κύριος.

«Ἀγάθυνον, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών καὶ οἰκοδομηθῆτω τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ». Ἡ καρδιά μας εἶναι μιὰ νοητὴ Ἱερουσαλήμ, ὁ τόπος καὶ τὸ κατάλυμα τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸν λόγο τοῦ Χριστοῦ: «Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν» (Λουκ. ιζ' 21). Μὲ τὴ μετάνοια καὶ τὸν ἀγῶνα πού τὴν ἀκολουθεῖ, ὁ

ἑσωτερικός μας ἄνθρωπος οἰκοδομεῖται καὶ γινόμεστε μιὰ πόλη τοῦ Θεοῦ, καλὰ τειχισμένη, ὥστε νὰ μὴ μπορῆ νὰ τὴν κυριεύσῃ καὶ νὰ τὴν ἐρημώσῃ ἢ βδελυρῆ ἁμαρτία. Γινόμεστε τόπος ἅγιος καὶ ἔνδοξος, ὅπου μένει ὁ Κύριος τῆς δόξης, ὁ πανάγαθος Θεός. Ἡ μετάνοια καταλήγει πράγματι σ' αὐτὸ τὸ αἴτημα: ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ μᾶς προστατεύῃ ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα, ὥστε νὰ οἰκοδομηθοῦμε σὲ «καινὸν ἄνθρωπον», νὰ γίνουμε μιὰ ἔνδοξη καὶ ἅπαρτη Ἱερουσαλήμ.

«Τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὀλοκαυτώματα· τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους». Ὅπως στὴ Σιών ποὺ ἔχτισαν ὁ Δαυὶδ καὶ ὁ Σολομὼν, ὁ γυιὸς του, ἐγκαινιάσθηκε μιὰ μόνιμη σὲ τόπο καὶ μεγαλόπρεπη σὲ ὑψηλὴ λατρεία, ἔτσι καὶ στὴ νοτιὰ Ἱερουσαλήμ κάθε ἀναγεννημένη καρδιάς ἢ θρησκεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ παίρνει ὅλη τῆς τῆ στερεότητα καὶ ὅλες τῆς τίς ἐκφάνσεις, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες εἶναι καὶ ἡ μὲ ὕλικά μέσα λατρεία.

Τὰ ὕλικά αὐτὰ μέσα δὲν εἶναι ἕνας κούφιος τύπος, ἀλλὰ τὸ ξεχείλισμα τῆς ἑσωτερικῆς καὶ οὐσιαστικῆς θρησκευτικότητος. Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ἀπὸ πνεῦμα καὶ ἀπὸ ὕλη. Ὅταν, λοιπόν, ἀγιάζεται, αὐτὴ ἡ πραγματικότης φαίνεται καὶ μέσα ἀπὸ τὸ ὕλικὸ μέρος, σὰν ἕνας πλοῦτος ποὺ ἀπλώνεται παντοῦ.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Τὰ Γραφεῖα τῶν περιοδικῶν «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**», «**ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ**» καὶ «**ΘΕΟΛΟΓΙΑ**» μετεφέρθησαν εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140). Παρακαλοῦνται οἱ ἀξιότιμοι συνεργάται καὶ συνδρομηταί, ὅπως ἐφεξῆς ἀποστέλλουν τὰς συνεργασίας των οἱ πρῶτοι καὶ τὰς συνδρομάς των οἱ δεῦτεροι εἰς τὴν διεύθυνσιν: Πρὸς τὸ περιοδικὸν «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**», ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθήνας (140). Τηλ. 718-308.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ

ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ

Και τί νά περιγράψω καταλεπτῶς τοὺς πειρασμοὺς ἀνθρωποκτόνου διαβόλου; Τοῦτο λέγω μοναχά, διὰ νά καταλάβετε τὴν πολλήν του καρτερίαν καὶ ὑπομονήν, ὅτι ἠγωνίζετο νά μιμηθῆ τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους προπάτορας· κατὰ μὲν τὰ πάθη τὸν Ἰώβ, κατὰ δὲ τοὺς πειρασμοὺς τὸν Ἰωσήφ, καὶ τοὺς ἄλλους κατ' ἄλλον τρόπον τὸ κατὰ δύναμιν. Πρὸ πάντων δὲ εἶχεν ἀποκτήσει ὁ μακάριος τὴν μακαρίαν ταπείνωσιν, καὶ ποτὲ δὲν ἠθέλησε νά φορέσῃ λαμπρὰ φορέματα, μὲ ὄλον ὅπου ἐκατάγονταν ἀπὸ γένος λαμπρὸν καὶ πλούσιον· ἀμὴ πάντοτε ἐφοροῦσεν ἓνα εὐτελὲς καὶ τρίχινον ἱμάτιον μὲ μεγάλην ταπείνωσιν. Ὅθεν πολ- λάκις οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ὄρει ἀσκήσαντος, ἐθαύμαζον, βλέποντες τὴν μεγάλην ταπείνωσιν ὅπου εἶχεν ὁ Ὅσιος Νικάνωρ εἰς τὰ φορέματα. Διὰ τὸ ὁποῖον εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ὅσιος Διονύσιος· «βλέπετε, ἀδελφοί, μέγαν θησαυρὸν κρύπτει ὑποκάτω ἐκεῖνο τὸ εὐτελὲς τριβώνιον». Ταῦτα ὡς ἤκουσαν περὶ τοῦ Ὁσίου Νικάνωρος δύο τινὲς πλούσιοι Χριστιανοί, καὶ μαθόντες ἀκριβῶς τὰ περὶ τούτου, ἐπῆγαν δρομαῖοι, εἰς τὴν σκῆτην του θέλοντες νά ὑποταχθῶν εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ Ὅσιος Νικάνωρ προγνώριζοντας ἐκ θείας χάριτος τὸν ἐρχο- μόν τους, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ κελλίον του, καὶ τοὺς ὑπεδέχθη φιλοφρόνως, καὶ λέγει πρὸς αὐτοὺς· «Τί πρὸς ἐμὲ τὸν εὐτελεῖ τοῦ « Δεσπότη τοῦ Χριστοῦ δοῦλον ἦλθετε τέκνα, ἀφέντες τὸν πολὺν « ἐν ἀρετῇ Διονύσιον; Δὲν ἔχει τοῦτο τὸ εὐτελὲς μου ἱμάτιον « καμμίαν ἀρετὴν κεκρυμμένην, ὡς παρ' ἐκεῖνου ἠκούσατε· « μόνον ὑπάγετε πρὸς ἐκεῖνον τὸν ὄντως Ὅσιον καὶ ἐνάρετον». Ταῦτα εἰπὼν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ὅσιος, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ κε- λλίον του, ἐκλείσει τὴν θύραν. Οἱ δὲ ἴσταντο ἔξω, καὶ τὸν ἐπαρα- καλοῦσαν μετὰ δακρῶν νά τοὺς ὑποδεχθῆ, καὶ νά τοὺς κουρεύ- σῃ τὸ συντομώτερον. Βλέποντας οὖν ὁ Ὅσιος τὴν πολλήν ὑπο- μονήν, καὶ τὸν ἐνθεὸν πόθον τους, ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ τοὺς ὑπεδέχθη, καὶ τοὺς ἐδίδαξεν ἱκανῶς ὅλα τὰ τῆς μοναδικῆς πολι- τείας, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας τοὺς ἐνδύσει τὸ Ἅγιον σχῆμα, καὶ

τοὺς εἶχε πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ ἀγωνιζομένους τὸν καλὸν δρόμον τῆς ἀσκήσεως. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτον ἀδύνατον νὰ κρύπτεται ἡ ἀρετὴ τοιοῦτου φωστῆρος, ἠθέλησεν ὁ Θεὸς νὰ σώσῃ δι' αὐτοῦ καὶ ἄλλους πολλοὺς. Καὶ διὰ τοῦτο μίαν νύκτα καθὼς ἐπροσηύχετο ὁ Ὅσιος μετὰ πολλῶν δακρῶν ἔμπροσθεν τῆς Εἰκόνας τοῦ ἑσταυρωμένου Χριστοῦ, ἤκουσε φωνὴν γλυκυτάτην ἐκ τῆς Εἰκόνας, λέγουσαν· «Νικάνορ, ἀνάβηθι ταχέως εἰς τὴν κορυφὴν « τοῦ ὄρους, καὶ ἐκεῖ θέλεις εὔρει τὴν Εἰκόνα μου ἐν τῇ γῆ κρυμμένην, καὶ κτίσον Ἐκκλησίαν ἐκεῖ εἰς τὸ ἔμὸν ὄνομα, « καὶ κελλία, ὅτι λαὸν θέλεις μοῦ ποιμάνει περιούσιον». Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ὅσιος, ἐσηκώθη τὸ πρωῖ, καὶ λαβὼν τινὰς μαθητάς, ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ, καὶ ἐκεῖ εὔρε πεπαλαιωμένον καὶ χαλασμένον θεμέλιον, καὶ τόπον δύσβατον, καὶ δάσος βαθύ. Ὅθεν κόπτοντας τὰ δένδρα, ρίπτοντας τοὺς λίθους, σκάπτοντας τὰ πεπαλαιωμένα ἐκεῖνα θεμέλια, εὔρε τὴν Ἁγίαν Εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὡς θησαυρὸν πολύτιμον, ἐν τῇ γῆ κεκρυμμένην· τὴν ὁποίαν λαβὼν εἰς χεῖρας μετὰ φόβου, καὶ χαρᾶς, ἐδόξαζε τὸν Θεόν, ὅπου τὸν ἤξιώσε νὰ εὔρῃ τοιοῦτον μέγαν θησαυρὸν. Καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς παραλαβὼν τέκτονας ἐπιδεξίους, ἔκτισε τὴν σεβάσμιον Μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, μὲ παρεκκλήσια ὠραῖα, μὲ πύργους στερεοῦς, μὲ θαυμαστὰ κελλία, μὲ τραπεζαρεῖον εὐμορφον, καὶ μὲ ἄλλα ἀξιέπαινα οἰκοδομήματα, καθὼς ἕως τὴν σήμερον φαίνονται. Εἰς τὰ ὁποῖα ὄλα συνεκοπίαζε καὶ αὐτός, καὶ ἐδούλευεν ἀντάμα μὲ τοὺς τέκτονας εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ τὸ αὐξήσῃ περισσότερον, ἐπιμελήθη ὁ μακάριος, καὶ ἔκτισε καὶ ἄλλας πολλὰς οἰκοδομὰς ἕξωθεν τοῦ Μοναστηρίου διὰ τὸ συμφέρον τῶν ἀδελφῶν. Ἄφ' οὗ δὲ ἐτελειώθη τὸ σεβάσμιον Μοναστήριον, τότε καθ' ἐκάστην ἔτρεχε πλῆθος Χριστιανῶν ἀπὸ διαφόρους τόπους. Ἄλλοι μὲν διὰ νὰ μονάσωσιν ἐκεῖ, ἕτεροι δὲ διὰ νὰ λάβωσι τὴν εὐλογίαν του καὶ ἄλλοι διὰ νὰ ἀκούσουν τὴν γλυκυτάτην καὶ ψυχοσωτήριον διδασκαλίαν του· καὶ ἕκαστος ἐλάμβανε τὸ προσφυῆς ἀντίδοτον πάσης ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἀσθενείας. Διότι ὁ Ἅγιος, ὄχι μοναχὰ μὲ ψυχοφελῆ λόγια τοὺς ἐσυμβούλευεν, ἀλλὰ καὶ μὲ διαφόρους ἰατρείας τοὺς εὐεργετοῦσε, τινὰς μὲν ἰατροῦντας μὲ μοναχὴν τὴν ἀφὴν τῆς ἁγίας του δεξιᾶς, ἄλλους δὲ μὲ τὸ ἐγγίξιμον τῆς ράβδου του, καὶ ἄλλους μὲ μοναχὸν τὸν λόγον· μερικοὺς ὀγλίγορα, καὶ μερικοὺς ἀργοπορικά, κάθε ἓνα καθὼς ἀπῆτει ἢ πίστις του καὶ ἢ μετάνοια· καὶ ἦτον ὁ Ἅγιος κοινὸς εὐεργέτης καὶ ἰατρὸς ἄμισθος, γινόμενος εἰς ὅλους μεταδοτικὸς διὰ τὴν τῶν πολλῶν ψυχικὴν ὠφέλειαν.

Οὕτως μὲν οὖν ἐναρέτως καὶ ἀγγελικῶς ἐπολιτεύθη ὁ Ὁσσιος ὄλον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς του μὲ τόσους κόπους καὶ ἀγῶνας ἀσκητικῆς ἐτελείωσε τὸν δρόμον τῆς παρκοικίας του. Οὕτως ὁσσίως καὶ θεοφιλῶς εὐηρέστησε τῷ Θεῷ, ἕως οὗ ἔζη εἰς τούτην τὴν πρόσκαιρον ζωὴν. Ὅταν δὲ ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ μεταβῆ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν τὴν αἰώνιον, διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀξίαν ἀμοιβὴν τῶν ἀγῶνων του, τότε ἐκ θείας χάριτος ἐπρογνώρισε καὶ τὴν ἡμέραν τῆς τελειώσεώς του. Καὶ συνάξας ὄλους τοὺς μαθητάς του, τοὺς εἶπεν, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας τελειώνει ὁ δρόμος τῆς ζωῆς του, καὶ ὑπάγει πρὸς τὸν ποθούμενον. Ἐκεῖνοι δὲ ὡς ἤκουσαν, ἄρχισαν νὰ κλαίουں, καὶ νὰ ὀδύρωνται τὴ ὑστέρησίν του ἀπαραμύθητα, ὀλοφυρόμενοι τὴν ὄρφανίαν τους. Ὁ δὲ Ἅγιος τοὺς ἐπαραμύθει μὲ λόγια συμβουλευτικά, καὶ παραμυθητικά, λέγοντας πρὸς αὐτούς. Μὴ λυπεῖσθε, τέκνα μου ἀγαπητά, διὰ τὸν θάνατόν μου, διότι τοῦτο τὸ πικρὸν τοῦ θανάτου ποτήριον εἶναι κοινόν, καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὸ ἀποφύγῃ τινάς. Μόνον σᾶς συμβουλεύω νὰ φυλάξετε ἀμετασάλευτα, ὅσα διαλαμβάνει ἡ διαθήκη μου, ἀνίσως ἀγαπᾶτε τὴν σωτηρίαν σας· νὰ πολιτεύεσθε κοινοβιακῶς εἰς ὅλα τὰ πράγματά σας· νὰ ἔχετε πρῶτον μὲν τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην καὶ εὐσέβειαν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν εἰς ἀλλήλους ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν. Νὰ φυλάξετε ἀκριβῶς τὴν παράδοσιν τῶν Ἁγίων Πατέρων, ὅσα περὶ πίστεως καὶ ἐναρέτου διαγωγῆς ἔγραψαν, καὶ ὅσα τὸ Τυπικὸν τοῦ Ἁγίου Σάββα τρανώς διακελεύεται περὶ Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, καὶ περὶ ἀρετῆς. Γυναῖκα ποτὲ μὴ δεχθῆτε εἰς τὸ Μοναστήριον, εἴτε καλογραία εἶναι, εἴτε κοσμική, ἢ Βασιλέως μήτηρ, ἢ Βασίλισσα εἶναι, οὔτε παιδί νέον καὶ ἀγένειον. Ποτὲ νὰ μὴ χειροτονήσετε Διάκονον, ἢ Ἱερέα ἀνάξιον· ὅτι ἄλλο δὲν παροργίζει τόσον τὸν Θεόν, ὅσον ὁ ἀνάξιος Ἱερεύς. Ἐὰν ποτὲ δὲν ἠθελεν εὑρεθῆ τινάς ἄξιος ἀπὸ τὸ αὐτὸ Μοναστήριον νὲ γένη Ἡγούμενος, ὑπάγετε εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Βαρλαάμ, καὶ ἐρευνήσατε ἐκεῖ τινὰ ἄξιον. Εἰ δὲ πάλιν δὲν εὑρητε καὶ ἐκεῖ, ὑπάγετε εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ τιμίου Προδρόμου, τοῦ ἐν τῇ σκῆτῃ τῆς Βερροίας, εἰς τὸ κτήριον τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ καὶ συνασκητοῦ Διονυσίου, καὶ ζητήσατε μετὰ πολλῶν δακρύων καὶ δεήσεων κανένα ἄξιον ὑποκείμενον, διὰ νὰ προχειρίσετε Ἡγούμενον. Εἰδὲ τέλος πάντων δὲν εὑρεθῆ οὐδὲ ἐκεῖ πρόσωπον ἄξιον λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, γινέσθω καὶ ὅποιος ἐκλεχθῆ ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα, πλὴν ἔστω εὐλαβῆς καὶ σώφρων, καὶ ἄξιος Ἱερεύς. Πρὸς τούτοις νὰ μὴ ἔχη ἄδειαν τινάς ἀπὸ ἐσᾶς τοὺς Μοναχοὺς νὰ πηγαίνῃ εἰς τὰς πανηγύρεις τῶν κοσμικῶν, διότι ὁ Θεῖος νόμος προστάζει οὕτως· Ἀββᾶν εἰς λιτὴν κοσμικοῦ καθίσαντα, ὡς νεκρὸν λογίζεται

αὐτὸν ὁ Θεός. Ἄργος νὰ μὴ κάθεται ποτὲ τινάς, ἀλλ' ἢ νὰ προσ-
εὔχεται εἰς τὸ κελλίον του, ἢ νὰ ἀναγινώσκη τὰς θεοπνεύστους
γραφάς, ἢ νὰ ἐργάζεται ὁ μὲν ἐν ἀμπέλῳ, ὁ δὲ ἐν κήπῳ, καὶ
ἄλλος εἰς ἄλλην ὑπηρεσίαν. Διότι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει·
Μηδεὶς ἀργὸς ἐσθιέτω. Ποτὲ τινάς, ὧ τέκνα μου ἀγαπητά, νὰ μὴν
ἔχη σακκοῦλι χωριστὸν τοῦ Ἰηγουμένου, μηδὲ νὰ ἔχετε πρὸς
ἀλλήλους μνησικακίαν, καταλαλιάν τε καὶ ἔχθραν. Μηδὲ νὰ
σηκώση ὁ ἓνας χέρι κατὰ τοῦ ἄλλου ἀλλὰ νὰ ἔχετε ἀγάπην,
ὑπομονὴν καὶ ταπεινώσιν. Εἰ δὲ τινάς δὲν ἤθελε φυλάξει αὐτὰς
τὰς παραμικράς μου παραγγελίας, ἅς διωχθῆ ἀπὸ τὸ Μοναστή-
ριον ὡς ψωριάρικον πρόβατον, διὰ νὰ μὴ μολυνθοῦν ἀπὸ τὴν
ψώραν του καὶ τὰ λοιπὰ πρόβατα τῆς τοῦ Χριστοῦ μάνδρας.
Ἐὰν δὲ ποτὲ συμβῆ καὶ σκανδαλισθῆ ὁ ἓνας μὲ τὸν ἄλλον, ἅς
φιλιόνεται πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, διὰ νὰ μὴ μένουν εἰς ἔ-
χθραν, καὶ εὔρη χώραν ὁ διάβολος, καὶ τοὺς ρίψη μεγαλείτερα
ἀνομήματα. Οἱ γέροντες καὶ προκομμένοι εἰς τὰ Θεῖα, καὶ πρα-
κτικοὶ εἰς τὰ πάντα νουθετεῖτε τοὺς ἀμαθεῖς καὶ νέους. Οἱ νέοι
πάλιν ὑποτάσσεσθε εἰς τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ ἀκούετε μὲ προσ-
οχήν καὶ ἀγάπην τὰς νουθεσίας τους. Καὶ ἐὰν ταῦτα ὅσα σᾶς
εἶπα, καὶ ὅσα γράφω εἰς τὴν διαθήκην μου φυλάξετε, θέλετε
ἀξιωθῆ τῆς τῶν Οὐρανῶν Βασιλείας, νὰ εὐφραίνεσθε μετὰ δι-
καίων. Εἰ δὲ καὶ δὲν τὰ φυλάξετε, θέλετε λάβει τὸν μισθὸν τῆς
παρακοῆς, νὰ τιμωρῆσθε εἰς τὴν αἰώνιον Κόλασιν. Αὐτὰ λοιπὸν
καὶ ἄλλα περισσότερα ἐδίδασκεν ὁ Ὡσιος τοὺς μαθητάς του,
καὶ τοὺς ἐπαρηγοροῦσε νὰ μὴ λυποῦνται διὰ τὸν θάνατόν του.
Τῇ δὲ ἕκτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἐσυνάχθησαν πολλοὶ Χρι-
στιανοὶ εἰς τὸ Μοναστήριον ἓνα μὲν διὰ τὴν Ἑορτὴν τῆς Με-
ταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἄλλο δὲ διὰ νὰ λάβουν
εὐλογίαν ἀπὸ τὸν Ὡσιον. Ὁ δὲ Ὡσιος τοὺς ὑπεδέχθη πατρι-
κῶς, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας τοὺς ἐφίλευσε
πλουσιοπαρόχος, καὶ τοὺς ἐξαπέστειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐμβῆκεν
εἰς τὸ κελλίον του, καὶ εὐθὺς τὸν ἐκυρίευσε πυρετός, καὶ ἔκειτο
πλαγιασμένος εἰς τὴν κλίνην του. Τῇ δὲ ἐρχομένη ἡμέρᾳ ἠγέρθη
τὸ πρωτῆ, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ Κυριακόν, καὶ ἱερουργήσας, ἐκοινώ-
νησε τὰ ἄχραντα Μυστήρια. Καὶ ἐξελθὼν μετὰ τὴν Θεῖαν Μυ-
σταγωγίαν, εἶπε πάλιν πρὸς τοὺς μαθητάς του· Ἦλθε τώρα ἡ
ᾠρα, τέκνα μου, διὰ νὰ πηγαίνω πρὸς τὸν ποθοῦμενον Δεσπότην
μου. Ἐσεῖς δὲ εἰς τὸ ἐξῆς ἀγωνισθῆτε ὅσον δύνασθε, νὰ φανῆτε
εὐάρεστοι εἰς τὸν Θεὸν καὶ αὐτὸς θέλει σᾶς κυβερνᾶ πάντοτε
πνευματικὰ τε καὶ σωματικά, ἐὰν ἔχετε εἰς αὐτὸν ὄλην τὴν ἐλ-
πίδα σας. Καὶ μὴ λυπεῖσθε πὼς ἐγὼ χωρίζομαι σωματικῶς ἀπὸ
ἐσᾶς, διότι πνευματικῶς ποτὲ δὲν θέλω ἀποχωρισθῆ. Καὶ ἐὰν

εὐρω παρρησίαν πρὸς τὸν Δεσπότην Χριστὸν ὁ ἀνάξιος, δὲν θέλω παύσει, ὅπου νὰ δέωμαι τῆς βασιλείας του διὰ τὴν σωτηρίαν σας.

Ταῦτα εἰπὼν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἅγιος, καὶ εὐχόμενος, καὶ εὐλογῶν τοὺς περιστώτας πάντας μοναχοὺς τε καὶ λαϊκοὺς, καὶ πλαγιάσας ἐπὶ τῆς κλίνης του παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς χεῖρας Θεοῦ κατὰ τὸ αὐθ' ἔτος, ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ Ζ'. Καὶ τὴν μὲν μακαρίαν αὐτοῦ ψυχὴν λαβόντες οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι μετὰ πάντων τῶν Ὁσίων καὶ Δικαίων, τὴν ἐπήγαν εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ με ὕμνους καὶ δοξολογίας. Τὸ δὲ πανίερρον αὐτοῦ καὶ σεβάσμιον Λεῖψανον ἐνταφίασαν εὐλαβῶς, με ὕμνωδίας καὶ δάκρυα, εἰς τὸ Παρεκκλήσιον τοῦ τιμίου Προδρόμου. Τὸ ὅποιον καθ' ἐκάστην ἄπειρα θαύματα ἐκτελεῖ εἰς δόξαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ διαμένει παντοδαπῶν νοσημάτων ἀλεξιτήριον, καὶ πηγὰς ἰαμάτων βρῦει τοῖς μετὰ πίστεως αὐτῷ προστρέχουσι. Διότι τοιοῦτω τρόπῳ οἶδε δοξάζειν ὁ Θεὸς τοὺς αὐτὸν ἀντιδοξάζοντας· τὰς μὲν ἁγίας αὐτῶν ψυχὰς νὰ συναριθμῆ με τὰς αὐλοὺς οὐσίας τῶν Ἀγγέλων, τὰ δὲ σεβάσματα αὐτῶν Λεῖψανα νὰ τὰ ἀποδείχνη πηγὰς ἰαμάτων, καὶ νόσων πολυτρόπων φυγαδευτήρια. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄπειρα θαύματα ἐτέλεσε, καὶ τελεῖ καθ' ἐκάστην τὸ ἀγιώτατον Λεῖψανον τοῦ θαυματουργοῦ Νικάνορος· ἀπὸ τὰ ὅποια, ἀφίνοντας τὰ πολλὰ διὰ συντομίαν, θέλω διηγηθῆ μερικὰ ὅσα ἔκαμεν εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, διὰ νὰ γνωρίσετε τὴν μεγάλην ἀρετὴν τοῦ Ἁγίου, καὶ τὴν παρρησίαν ὅπου ἔχει εἰς τὸν Θεόν.

Εὐρίσκοντο ποτὲ εἰς ἀπορίαν χρημάτων οἱ τοῦ Μοναστηρίου Πατέρες, διὰ νὰ πληρώσωσι τὰ βεβύτατα χρῆμα ὅπου δοκιμάζουν ἀπὸ τοὺς μισοθέους Ἀγαρηνοὺς· καὶ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα βοηθείας ἀπὸ ἄλλο μέρος, ἔκριναν ἅπαντες κοινῇ γνώμη, νὰ εὐγάλωσι τὸν μέγαν ὄντως καὶ πολῦτιμον θησαυρόν, τὴν πάνσεπτον λέγω κάραν τοῦ Ὁσίου Νικάνορος, νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰ Σέρβια, ἐπειδὴ τότε διὰ τὰς τῶν ἀνθρώπων ἀμαρτίας εἶχεν ἀκολουθήσει φθοροποιὰ πανοῦκλα εἰς ἐκείνην τὴν πολιτείαν· καθ' ἓνα μὲν τρόπον νὰ ἐλευθερώσῃ ὁ Θεὸς τοὺς Χριστιανούς, ἀπὸ τὴν πανόλεθρον ἐκείνην νόσον, διὰ πρεσβειῶν τοῦ δούλου αὐτοῦ Νικάνορος, κατ' ἄλλον δέ, νὰ προφθασθῆ καὶ τὸ Μοναστήριον διὰ τῆς τῶν Χριστιανῶν ἐλεημοσύνης. Καὶ δὴ λαβόντες τὴν Ἁγίαν Κάραν δύο εὐλαβεῖς Ἱερομόναχοι, ὁ Πανοσιώτατος Ἡγούμενος κύρ Δαβὶδ, καὶ ὁ Πνευματικὸς Νεόφυτος, ἐμίσεισαν ἀπὸ τὸ Μοναστήριον μετὰ τῆς συνοδείας αὐτῶν, καὶ τὸ ἐσπέρας ἔφθασαν, Θεοῦ βοηθοῦντος, εἰς ἓνα χωρίον ὀνομαζόμενον

Καισαριαν· τοὺς ὁποίους ἀπαντήσας ἕνας Χριστιανὸς εὐλαβῆς Νικόλαος τοῦνομα, τοὺς ὑπεδέχθη χαροποιὸς εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ τοὺς ἐφιλοξένησεν Ἀβραμαϊῶς. Τὸ δὲ πρῶτὸν τοὺς ἐπαρεκάλεσε νὰ ψάλλωσιν Ἅγιασμόν εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ αὐτὸς πηγαίνοντας ἔδωσεν εἴδησιν εἰς τοὺς γειτόνους του, διὰ νὰ ἔλθουν νὰ ἀγιασθοῦν καὶ νὰ ἀσπασθοῦν τὴν σεβάσμιον τοῦ Ἁγίου Κάραν. Ὅθεν οἱ μὲν Ἱερομόναχοι βλέποντες τὴν εὐλάβειαν τοῦ Νικολάου, ἄρχισαν νὰ ψάλλωσιν τὸν Ἅγιασμόν. Οἱ δὲ λαοὶ ὡς ἤκουσαν, ἔδραμον μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, καὶ ἠσπάζοντο πανευλαβῶς τὴν πάνσεπτον Κάραν. Ἀνάμεσα δὲ εἰς ἐκείνας ἐπλησίασε καὶ μία κόρη ἄσεμνος, καὶ ἀκάθαρτος, νὰ ἀσπασθῆ τὴν Ἁγίαν Κάραν, καὶ παρευθὺς ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν ὡς ἀποθαμένη, τὸ ὁποῖον βλέποντες οἱ ἄνθρωποι, ἔλαβον μέγαν φόβον καὶ τρόμον, καὶ ἐρράντιζαν μὲ νερόν τὴν κόρην νὰ σηκωθῆ. Ὅθεν μετὰ πολλὴν ὥραν ἠγέρθη ὀλίγον, καὶ ἐκάθισε, καὶ τὴν ἐρωτοῦσεν ἡ μήτηρ της νὰ τῆς εἰπῆ τὴν αἰτίαν. Ἡ δὲ κόρη μὲ φόβον πολὺν ἀπεκρίθη, λέγουσα· Ἐγὼ ὡς ἐπλησίασα νὰ ἀσπασθῶ τὴν Κάραν τοῦ Ἁγίου, ἐφάνη μοι ἐκεῖ ἕνας Καλόγερος κοκκινογένης, καὶ μὲ ἐκτύπησεν ἕνα ράπισμα εἰς τὸ πρόσωπον λέγοντάς μοι μετὰ πολλοῦ θυμοῦ· Ἐγὼ τὴν ὥραν ταύτην ἤθελα, πάντολμε, νὰ σὲ θανατώσω, ἐπειδὴ οὕτως ἐρρυπωμένη καὶ ἀκάθαρτος ἐτόλμησας νὰ μοὶ ἐγγίσης· ἀλλὰ ἄλλιν διὰ τὴν πολλὴν εὐλάβειαν τοῦ πιστοῦ μου τούτου Νικολάου χαρίζω σοὶ τὴν ζωὴν· καὶ πρόσεχε εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ πλησιάσης ἀναξίως τοῖς Ἱεροῖς, διὰ νὰ μὴ πάθης κανένα χειρότερον. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ παρεστῶτες ἐθαύμασαν, καὶ ἔδωσαν δόξαν τῷ παντοδυνάμῳ Θεῷ, καὶ τῷ θαυματουργῷ Νικάνορι.

Ἀναχωρήσαντες δὲ οἱ Πατέρες ἐκεῖθεν, ἐπήγαιναν κατὰ τὸν σκοπὸν τοὺς εἰς τὰ Σέρβια· καὶ κατὰ τὸ μέσον τῆς ὁδοιορίας τοὺς ὑπήντησεν ἕνας ὑπηρέτης τοῦ τότε Ἀρχιερέως, τῆς τῶν Σερβίων Ἐκκλησίας, Ζαχαρίου τοῦ θεοφιλοῦς ἀνδρός. Καὶ μαθὼν παρὰ τῶν Πατέρων τὰ περὶ τοῦ Ἁγίου, ἐπιστρέφοντας ἀνήγγειλε τὴν ὑπόθεσιν τῷ Ἀρχιερεῖ. Ὅστις ἀκούσας ἐθυμώθη πρῶτον κατὰ τῶν Ἱερομονάχων, καὶ ἤθελε νὰ τοὺς ἀποδιώξῃ, μὴ πιστεύοντας τὰ ὅσα ἔλεγον περὶ τοῦ Ἁγίου· ἐπειδὴ καὶ δὲν ἦτο ἀκόμη γνωστὰ εἰς ὅλους. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐρευνήσας ἀκριβῶς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ βεβαιωθείς παρὰ τῶν ἀξιοπίστων Χριστιανῶν τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου, καὶ μάλιστα πιστωθείς διὰ τοῦ Συγγελιώδους γράμματος τοῦ Μοναστηρίου, μετέτρεψε τὸν θυμὸν εἰς ἡμερότητα, καὶ ἔδωσεν ἄδειαν εἰς τοὺς Πατέρας νὰ ψάλλουν ἀκωλύτως Ἅγιασμοὺς εἰς ὅλην τὴν Ἐπαρχίαν του. Καθὼς λοι-

πὸν ἕκαμαν ἀρχὴν οἱ Πατέρες νὰ ψάλλουν Ἁγιασμοὺς εἰς τὰ Σέρβια, ἄρχισε νὰ τρίξει καὶ τὸ Κιβώτιον, ὅπου εἶχε τὴν Κάραν τοῦ Ἁγίου. Καὶ τοῦτο ἐγινε καὶ ἅπαξ, καὶ δὶς, καὶ πολλάκις· καὶ ἀποροῦσαν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ τοιοῦτον τεράστιον. Μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐγνώρισαν τὴν τοῦ Ἁγίου θαυματουργίαν. Διότι ὅσον ἔτριξε τὸ Κιβώτιον, τόσον ἡ λοιμώδης καὶ φθοροποιὰ νόσος ἐξωστρακίζετο ἀπὸ τὴν Πολιτείαν. Καὶ ἀνάμεσα εἰς διάστημα ὀλίγων ἡμερῶν ἠλευθερώθησαν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὸν αἰφνίδιον ἐκεῖνον καὶ φοβερὸν θάνατον τοῦ λοιμοῦ καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, καὶ τὸν Ἅγιον.

Τοῦτο τὸ παράδοξον θαῦμα βλέποντες οἱ Ἀγαρηνοὶ ὠργίζοντο, καὶ μαγείαν τὴν τοῦ Ἁγίου θαυματουργίαν ὠνόμαζον οἱ ἄφρονες. Ὅθεν ἀπεφάσισαν δύο πάντολμοι Γιανίτζαροι, ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν διαβόλου παρακινούμενοι, διὰ νὰ πιάσουν τοὺς Πατέρας ὅταν περιέρχωνται τὰ σοκκάκια, νὰ τοὺς πάρουν τὴν Ἁγίαν Κάραν, καὶ νὰ τὴν συντρίψουν ἐπάνω εἰς τὰς πέτρας. Οἱ μὲν οὖν ἀσεβεῖς ταῦτα κατὰ τοῦ Ἁγίου ἐμελέτησαν. Ὁ δὲ καρδιογνώστης Θεός, ὅπου δοξάζει τοὺς δούλους του, καὶ φυλάττει τὰ ἅγια αὐτῶν Λείψανα ἀβλαβῆ, τί ἐποίησεν; ἐξαπέστειλεν εἰς ἐκείνους τοὺς ἄφρονες ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν αἰφνιδίως ἀπὸ πανοῦκλαν ἐκείνην τὴν νύκτα ὁ ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ὁμοῦ μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κατηραμένου οἴκου του. Εἰς δὲ τὸν ἄλλον ἐφάνη ὁ Ἅγιος ἐν ὄραματι καὶ λέγει αὐτῷ μετ' ὀργῆς· Τί ἦτον τὸ πονηρὸν ὅπου κατ' ἐμοῦ ἐμελέτησας νὰ πράξης ὁμοῦ μὲ τὸν σύντροφόν σου, πάντολμε; Ἐγὼ ἔλαβον παρὰ Θεοῦ θέλημα νὰ σὲ θανατώσω τὴν νύκτα ταύτην, ὡς καὶ τὸν παράφρονα φίλον σου· ἀλλὰ πάλιν σὲ ἐλέησα, διὰ νὰ γένης κῆρυξ τῆς ἰδικῆς σου σωτηρίας, καὶ τῆς συμφορᾶς τοῦ συντρόφου σου. Ταῦτα ὡς εἶδε, καὶ ἤκουσεν ὁ ἀσεβής, εὐθὺς ἔντρομος ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνην του, καὶ ἐδέετο τοῦ Ἁγίου νὰ τοῦ συγχωρήσῃ τὸ πταίσικον. Καὶ τὸ πρῶτ' ἐξῆλθε, καὶ ἔλεγε παρρησίᾳ τοῖς πᾶσιν, ὅσα κατ' ὄναρ ὁ Ἅγιος τοῦ εἶπε, καὶ ὅσα αὐτὸς μὲ τὸν σύντροφόν του ἐμελέτα νὰ πράξῃ κατὰ τῆς σεβασμίας τοῦ Ἁγίου Κάρας.

Αὐτὴ λοιπὸν εἶναι, ᾧ φιλοακροάμονες Χριστιανοί, ἡ ἀγγελολομία, καὶ θαυμαστὴ πολιτεία τοῦ Ὁσίου καὶ θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος, καθὼς ἐγὼ σήμερον μὲ συντομίαν τὴν ἐπερίγραψα. Οὗτω θεοφιλῶς ἠγωνίσαστο καὶ κατεπάλαισε τὸν νοητὸν δράκοντα· οὗτω καὶ ἐδοξάσθη παρὰ Θεοῦ, καὶ ἔλαβε τὸν τῆς νίκης στέφανον. Τοιαύτην παρρησίαν εὗρε πρὸς τὸν Δεσπότην Χριστόν, διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀσκητικούς του ἀγῶ-

νας, εἰς τόσον ὅπου πάντοτε βρῦει πηγὰς ἰαμάτων, εἰς τοὺς μετὰ πίστεως αὐτῷ προστρέχοντας. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς ὅπου ἤξιώθημεν σήμερον νὰ ἀκούσωμεν τὴν θεάρεστον αὐτοῦ πολιτείαν, ἃς τὸν ἐγκωμιάσωμεν τὸ κατὰ δύναμιν ὡς νικητὴν τοῦ μισοκάλου ἐχθροῦ. Ἄς πανηγυρίσωμεν τὴν χαρμόσυνον Ἑορτὴν του μὲ ὕμνους καὶ δοξολογίας· καὶ ἃς ἀγωνισθῶμεν νὰ τὸν μιμηθῶμεν, εἰς τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν, ὅσον δυνάμεθα· ἵνα καὶ ἡμεῖς τῆς τῶν Οὐρανῶν Βασιλείας ἀξιωθῶμεν. Χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ ἀνάρχου Πατρός, καὶ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ, καὶ τοῦ ὁμοουσίου Πνεύματος, τῆς ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος. Ἡ πρέπει κράτος, καὶ τιμὴ, εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων. Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους Α'. — **Ἐπίκαιρα**. — **Ἐπισκόπου Ἀχελώου Εὐθυμίου**, Ἡ Ἐκκλησία διὰ τὸν γάμον. — **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ ἀγὼν τοῦ ἀτόμου διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς προσωπικότητος. — **Ἀρχιμ. Καλλινίκου Καρούσου**, Σχεδιάγραμμα ὀμιλίας διὰ μαθητὰς Γυμνασίου. Τὸ θεμέλιον τῆς ζωῆς. — **Ἰωάννουτῆς Κρονστάδης**, Τὸ σημεῖον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Μετάφρασις **Ἀρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά**. — **Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Σταυροπούλου**, Θείας κοινωνοὶ φύσεως. Ἡ ὁδὸς τῆς ἐνώσεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεόν. — **Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδου**, Γνωριμία μετὰ τὸν Ὁρθόδοξον Μοναχισμόν. — **Πρωτοπρ. Δρος Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου**, Τὰ ἐνοριακὰ-ἐκκλησιαστικὰ πλαίσια τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου. — **Δημήτρης Σ. Φερούση**, Ἐκκλησία καὶ Τηλεόρασις. — **Φ.** Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Ὁ Νῦν Ψαλμός. — **Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος τοῦ θαυματουργοῦ.**